

Kehittämissuhteiden laatiminen Kuurojen lehden yhteisölliseen sisältötuotantoon

Annika Posti

Tekijä(t) Annika Posti.	
Koulutusohjelma Journalismin koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Kehittämisehdotusten laatiminen Kuurojen lehden yhteisölliseen sisältötuotantoon	Sivu- ja liitesivumäärä 57 + 6
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on ollut selvittää, miten Kuurojen Liiton järjestöjulkaisuun Kuurojen lehteen saadaan lisää kuurojen yhteisön jäsenten tuottamaa sisältöä ja juttuvinkkejä. Kuurojen lehti suunnittelee verkkosisältöjen tekemisen aloittamista vuoden 2017 aikana, ja opinnäytetyö on osa tätä kehittämistä. Toimeksiantaja on opinnäytetyön laatijan työnantaja, Kuurojen Liitto ry.</p> <p>Päätavoitteena on ollut tehdä kehittämisehdotuksia Kuurojen lehden yhteisölliseen sisältötuotantoon. Lisäksi tavoitteena on ollut selvittää, kannattaako Kuurojen lehdelle perustaa oma Facebook-ryhmä.</p> <p>Koska kehittämistyön tarkoituksena on ollut tuottaa kehittämisehdotuksia, lähestymistavaksi valittiin tapaustutkimus. Menetelminä on käytetty haastatteluja ja benchmarkingia eli vertaiskehittämistä.</p> <p>Tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2017 haastatteleamalla kolmea Kuurojen Liiton järjestöohjaajaa, kolmen Kuurojen Liiton jäsenyhdistyksen puheenjohtajaa ja yhtä viittomakielisten Facebookin keskusteluryhmien ylläpitäjää. Lisäksi haastateltiin päätoimittajaa paikallislehti Loviisan Sanomista, joka valittiin benchmarking-mediaksi. Vertailumedialta haluttiin oppia sen Facebook-ryhmän toiminnasta ja soveltaa opittua Kuurojen lehden Facebook-ryhmään.</p> <p>Kehittämisehdotuksissa lehdelle suositellaan Facebook-ryhmän perustamista ja ehdotetaan erilaisia tapoja tehdä yhteistyötä kuurojen yhdistysten kanssa. Kaikki kuurot, erityisesti ikääntyneet, eivät ole Facebookissa, joten on luotava myös toinen tapa, jolla lukijat voivat lähettää lehdelle viittomakielisiä tarinoita. Lisäksi kehittämisehdotuksissa kehoitetaan tekemään Facebook-ryhmässä joukkoistuksia, joista toimitus saa tietoa journalistisen prosessinsa avuksi.</p>	
Asiasanat yhteisöllisyys, kuurot, viittomakieli, Facebook, joukkoistaminen, järjestölehdet	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kehittämistyön lähtökohdat	4
2.1	Kohderyhmänä viittomakieliset kuurot	4
2.2	Toimeksiantaja Kuurojen Liitto ry ja sen jäsenyhdistykset	6
2.3	Kuurojen lehti osana Kuurojen Liiton viestintää	7
2.4	Kehittämistyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset	10
3	Kehittämistyölle keskeisten termien määrittely	13
3.1	Yhteisö ja yhteisöllisyys	13
3.2	Sosiaalinen media ja Facebook	15
3.3	Joukkoistaminen	16
4	Kehittämistyön lähestymistapana tapaustutkimus	19
4.1	Tapaustutkimuksen eteneminen	19
4.2	Haastattelut tiedonkeruun menetelmänä	20
5	Tulokset	23
5.1	Kuurojen Liiton jäsenyhdistysten näkökulma	23
5.1.1	Taustatietoa järjestöohjaajilta	23
5.1.2	Kuurojen oma lehti	25
5.1.3	Yhdistykset lehden sisällöntuottajina	27
5.1.4	Facebook-ryhmä Kuurojen lehdelle	29
5.1.5	Facebook-julkaisujen kielivalinnat	31
5.2	Viittomakielisten keskusteluryhmät Facebookissa	32
5.2.1	Havaintoja ryhmistä	32
5.2.2	Viittomakielisten omien Facebook-ryhmien tarve	34
5.2.3	Keskustelukulttuuri Facebook-ryhmissä	35
5.3	Paikallislehti Loviisan Sanomien Facebook-yhteisö	37
5.3.1	Facebook-ryhmän edut lehdelle	37
5.3.2	Julkaisujen sisällöt	40
5.3.3	Facebook-ryhmän ylläpidon haasteet	41
5.4	Kymmenen ehdotusta Kuurojen lehden yhteisölliseen sisällöntuotantoon	43
6	Pohdinta	50
	Lähteet	54
	Liitteet	58
	Liite 1. Haastattelukysymykset järjestöohjaajille	58
	Liite 2. Haastattelukysymykset kuurojen yhdistyksille	59
	Liite 3. Haastattelukysymykset Facebook-ryhmien perustaja-ylläpitäjälle	61
	Liite 4. Haastattelukysymykset Loviisan Sanomien päätoimittajalle	62

1 Johdanto

Kuurojen Liitto ry on viittomakielisten kuurojen etu-, asiantuntija- ja palvelujärjestö, jonka tärkein tavoite on edistää kuurojen kielellisiä ihmisoikeuksia. Liitossa tehdään viestintää useilla kielillä ja moniin eri kanaviin.

Kuuroille viittomakielinen viestintä on tärkeää – onhan viittomakieli usein heidän äidin- tai ensikielensä. Ympäröivä yhteiskunta tarjoaa kuitenkin heille vain vähän tietoa viittomakielellä, kun samaan aikaan valtaosa kuulevista saa liikaakin informaatiota eri kanavista. Kuurojen Liiton viittomakielinen ohjelma- ja uutistarjonta tasaavat osaltaan tätä vajetta, ja tavoitteena on lisätä kuurojen tietoa yhteiskunnasta ja samalla ehkäistä syrjäytymistä.

Vaikka Kuurojen Liiton järjestöjulkaisu Kuurojen lehti on suomenkielinen media, se on tärkeä kuuroille, ja lukijat odottavat neljää vuosittaista numeroa hartaasti. Lehdellä on pitkät perinteet ja juuret kuurojen yhteisössä. Kuurojen Liitossa on vahva tahto jatkaa printtilehden julkaisemista. Osaa ikääntyneistä kuuroista verkkoviestintä ei tavoita.

Liiton johtoryhmä ja hallitus päättivät kuitenkin tammikuussa 2017 vähentää lehden vuosittaista ilmestymistä viidestä neljään numeroon. Samalla lopetettiin lehden näköislehti, joka oli sisältynyt tilaukseen kolmen vuoden ajan. Näköislehteä seurattiin vain vähän ja se tuntui viestinnän näkökulmasta vanhanaikaiselta, joten lukijoille luvattiin, että lehti alkaa tehdä sisältöjä myös verkkoon. Alustavasti on suunniteltu, että lehdelle perustetaan oma osio www.kuurojenliitto.fi-sivustolle vuoden 2017 aikana.

Olen työskennellyt yli 10 vuotta Kuurojen lehden toimitussihteerinä. Opinnäytetyöni on työelämän kehittämistyö, jonka päätavoite on tehdä työnantajaani ja omaa työtäni varten ehdotuksia, millä keinoilla ja kielellä kuurojen yhteisöltä saadaan sisältöjä lehdelle. Viime vuosina toimitukselle on tullut lukijoiden omatoimisesti lähettämiä tekstejä vain harvoin.

Näen itse, että yhteisöllisyyden korostaminen entisestään voisi olla se seikka, mikä tekee lehdestä erityisen. Yhteisöllisyys on myös vuonna 2009 valmistuneen lehden konseptin keskeinen arvo. Olen kuullut toistuvasti lukijoilta, miten he saadessaan käteensä Kuurojen lehden katsovat ensimmäiseksi kuvat ja etsivät niistä tuttuja ihmisiä, yhteisön jäseniä.

Kuurojen yhteisö koostuu kuuroista, kuulevista ja huonokuuloisista ihmisistä, joita yhdistää kieli, kulttuuri ja identiteetti. Yhteisön ytimessä ovat Kuurojen Liiton jäsenyhdistykset, 41 kuurojen yhdistystä eri puolilla Suomea. Opinnäytetyön yksi tavoite on selvittää, millä tavalla yhdistyksiä voisi hyödyntää lehden sisällöntuotannossa. Vastauksen saadakseni

haastattelin kolmea kuurojen yhdistyksen puheenjohtajaa ja Kuurojen Liiton järjestöohjajia, jotka työskentelevät läheisesti yhdistysten kanssa.

Kuurojen lehden haasteena on, että se on suomen- ja ruotsinkielinen media, mutta sen kohderyhmälle viittomakielisille kuuroille kirjoitettu suomi tai ruotsi ovat yleensä vieraita kieliä. Kirjoitetun kielen osaamisen taso vaihtelee henkilöstä toiseen. Äidinkieleltään viittomakielisten voi siis olla epämukavaa kirjoittaa heille vieraalla suomen tai ruotsin kielellä lehteen.

Kuurojen yhteisöllisyys on siirtynyt osittain sosiaaliseen mediaan ja Facebookiin. Aktiivisuus on lisääntynyt Facebookissa samaan aikaan kun Kuurojen yhdistykset kamppailevat jäsenistön ikääntymisen kanssa. Kuuroille on lukuisia Facebook-ryhmiä, joissa heidän on mahdollista keskustella myös viittomakielellä. Opinnäytetyöprosessin alussa en huomionnut näitä Facebook-ryhmiä, mutta tutkimuksen edetessä liitin ne tutkimusaineistoon haastatteleamalla yhtä viittomakielisten Facebook-ryhmien vapaaehtoista perustaja-ylläpitäjää.

Yksi opinnäytetyön tavoite olikin selvittää, kannattaisiko Kuurojen lehdelle perustaa Facebook-ryhmä. Tämä liittyy myös lehden verkkosisältöjen kehitystyöhön, joka on parhaillaan menossa. Facebook-ryhmä olisi myös paikka, jossa jakaa sisältöjä www.kuurojenliitto.fi sivustolta lehden verkko-osiosta.

Keräsin opinnäytetyöhön aineistoa myös benchmarking-menetelmällä. Haastattelin paikallislehti Loviisan Sanomien päätoimittajaa oppiakseni heidän Facebook-ryhmänsä toiminnasta ja soveltaakseni oppimaani Kuurojen lehden Facebook-ryhmässä. Loviisan Sanomat valitsin vertailumediaksi kuultuani Aikakauslehtien Liiton järjestämällä Suurilla lehtipäivillä 3.11.2016 Loviisan Sanomien julkisesta Facebook-yhteisöstä, jossa jäsenet julkaisevat ylivoimaisesti suurimman osan sisällöistä.

Esitin kaikille haastateltaville kysymyksiä Facebookiin liittyen, joten se painottui opinnäytetyön aineiston keräämisessä. Opinnäytetyötä tehdessä olen kuitenkin myös huomionnut, ettei Facebook voi olla ainoa tapa kerätä lehdelle sisältöjä kuurojen yhteisöstä. Kaikki kuurot eivät käytä Facebookia, varsinkaan ikä-ihmiset.

Kuurojen Liiton kahden ICT-ohjaajan keväällä 2016 tekemässä kartoituksessa puolet vastaajista kertoi käyttävänsä sosiaalista mediaa. Kysely lähetettiin liiton aluetyöntekijöiden asiakasrekistereistä löytyneille henkilöille, joista 30 prosenttia (noin 700 henkilöä) vastasi. Kartoituksen vastaajissa painottuivat keski-ikäiset ja sitä vanhemmat ikäluokat. (Mikkola 22.5.2017.)

Seuraavassa luvussa avaan käsitteitä viittomakieli, kuuro ja kuurojen yhteisö, koska ne ovat epäselviä valtaosalle ihmisistä. Esittelen myös opinnäytetyöni toimeksiantajan Kuurojen Liitto ry:n ja sen jäsenyhdistykset sekä Kuurojen lehden osana liiton koko viestinnän kanavavalikoimaa.

2 Kehittämistyön lähtökohdat

2.1 Kohderyhmänä viittomakieliset kuurot

Kuurojen yhteisön jäsenet ovat eri-ikäisiä kuuroja, huonokuuloisia, kuurosokeita ja kuulevia. 2000-luvulla yhteisöstä on alettu käyttää rinnalla myös nimitystä viittomakielisten yhteisö, joka korostaa kielen näkökulmaa. (Kuurojen Liitto ry & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010, 9.)

Viittomakieliset kuurot määrittelevät itsensä kieli- ja kulttuurivähemmistöksi. Yhteisö rakentuu yhteisen kielen, kulttuurin ja identiteetin varaan. (Kuurojen Liitto ry ym. 2010, 9.)

Kuurojen kulttuuri sisältää yhteisön piirissä vallitsevat perinteet, uskomukset, käyttäytymisnormit, tavat, käytännöt ja arvot. Yhteisö on aikojen kuluessa kehittänyt erilaisia keinoja ja ratkaisumalleja siihen, miten selviydytään yhteiskunnassa, joka toimii ja palvelee kansalaisiaan kuuloon pohjautuen. Kuurojen yhteisössä on myös rikas ja monipuolinen esittävä ja taiteellinen kulttuuritoiminta. (Liimatainen 2007, 65.)

Kuuro määritellään tavanomaisesti henkilöksi, joka ei kuule. Kuurot eivät itse kuitenkaan ajattele, että heiltä puuttuu jotain, vaan että kuurous on henkilön ominaisuus. Ratkaisuvampaa kuin kuulon aste on se, että samaistuu viittomakieleen ja kuurojen yhteisöön. Viittomakielinen tarkoittaa puolestaan henkilöä, jonka äidinkieli tai ensikieli on viittomakieli. Myös kuuleva voi olla viittomakielinen, kun hän on omaksunut kielen varhaislapsuudessa ja samaistuu sen käyttäjäksi. (Kuurojen Liitto ry ym. 2010, 16; Jokinen 2000, 80.)

Tässä opinnäytetyössä käytän viittomakielisistä kuuroista ilmaisua kuuro ja ilmaisu viittomakielinen sisältää myös kuulevat viittomakieliset.

Yhteiskunnan silmissä kuurot ovat olleet sekä vammaisryhmä että kielivähemmistö. Osa kuurojen palveluista, kuten tulkkauspalvelu, ovat lainsäädännössä edelleen vammaispalveluita. Vuonna 1995 viittomakielen asema tunnustettiin perustuslaissa, ja näin yhteiskunta näki ensimmäistä kertaa viittomakieliset kuurot kieli- ja kulttuuriryhmänä. (Lappi 2000, 72; Kuurojen Liitto ry ym. 2010, 17.) Tätä näkemystä vahvisti vuonna 2015 voimaan astunut viittomakielilaki, jonka tarkoitus on lisätä viranomaisten tietoisuutta viittomakielistä ja edistää viittomakielisten – suomalaisella ja suomenruotsalaisella viittomakielellä viittomakielisten – kielellisten oikeuksien toteutumista. (Kuurojen Liitto 2017a.)

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus on puolestaan ensimmäinen kansainvälisen tason ihmisoikeussopimus, joka huomioi kuurot sekä kieli- ja kulttuuri-vähemmistönä että vammaisryhmänä. Suomessa yleissopimus astui voimaan 2016. (Kuurojen Liitto 2017b.)

Suomessa on kaksi kansallista viittomakieltä: suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli. Lisäksi maahanmuuttajien tulon myötä maassamme käytetään muitakin viittomakieliä. Viittomakielet ovat itsenäisiä kielijärjestelmiä samoin kuin puhutut kielet. Ne ovat syntyneet luonnollisesti kuurojen vuorovaikutuksessa, eikä niitä ole erikseen keksitty. Jokaisella maalla on omat kansalliset viittomakielensä, jotka ovat sidoksissa oman maansa kulttuuriin. (Kuurojen Liitto ry ym. 2010, 10.)

Suomen viittomakielten ja viittomakielisen yhteisön alkusysäyksenä pidetään vuotta 1846, jolloin kuuro opettaja C.O. Malm alkoi opettaa kuuroja Porvoossa. Neljän vuosikymmenen kuluttua kuurojen yhteisö alkoi järjestäytyä ja perustaa kuurojen yhdistyksiä: ensimmäinen kuurojen yhdistys perustettiin Turkuun 1886. Kuurojen Liitto (perustettaessa Suomen kuuromykkäin liitto) syntyi 1905. (Kuurojen Liitto ry ym. 2010, 13; Salmi & Laakso 2005, 16.)

Kuurojen lehti perustettiin vuonna 1896, se mahdollisti ensimmäistä kertaa eri puolilla Suomea asuvien kuurojen välisen yhdyssiteen. Kuurojen lehteä (perustettaessa Kuuromykkäin lehti) julkaisivat kaksi kuurojen opettajaa Ossian Wichmann ja Konstantin Reponen. Lehti suunnattiin kuuroille sekä heidän opettajilleen ja omaisilleen. Seuraavana vuonna alettiin julkaista myös ruotsinkielistä sisarjulkaisua Tidskrift för döva (perustettaessa Tidskrift för Döfstumma). Vuonna 1906 kumpikin lehti siirtyi Kuurojen Liiton äänenkannattajaksi. Lehdet yhdistettiin kustannussyistä vuonna 1951. (Salmi & Laakso 2005, 69–71; 84–85.)

Nykyisen viittomakielisen yhteisön laajuudesta Kuurojen Liitto arvioi, että viittomakieltä käyttäviä kuuroja ja huonokuuloisia on 4000–5000 ja viittomakieltä käyttäviä kuulevia on 6000–9000 (Kuurojen Liitto ry ym. 2010, 15). Vähemmistön sisällä olevan vähemmistön eli suomenruotsalaisen viittomakielen kuuroja käyttäjiä on enää noin 90, ja heistä suurin osa on syntynyt 1940- tai 50-luvulla tai sitä ennen. Kieli onkin vaarassa hävitä kokonaan. (Kuurojen Liitto 2017c.)

Kuuroja lapsia syntyy 25–30 vuosittain. Nykyisin näistä kuurona syntyneistä lapsista 90 prosenttia saa sisäkorvaistutteen, jonka avulla heistä suurin osa oppii puhumaan. Kuurojen Liiton näkökulmasta on huolestuttavaa, että viittomakielen käyttö on vähentynyt kuulon kuntoutukseen liittyvin perustein. (Kuurojen Liitto ry ym. 2010, 12.)

2.2 Toimeksiantaja Kuurojen Liitto ry ja sen jäsenyhdistykset

Kuurojen Liitto ry on Suomen vanhin vammaisjärjestö. Sen perustivat kuurot itse vuonna 1905. Nykyään 41 jäsenyhdistyksen valtakunnallinen keskusliitto työllistää noin 80 ihmistä. Noin puolet työntekijöistä on kuuroja, toiminnanjohtajasta alkaen. Jo liiton perustamisesta lähtien kuurojen rinnalla on ollut kuulevia henkilöitä, jotka ovat olleet kiinnostuneita kuurojen aseman edistämisestä. (Kuurojen Liitto 2017d.)

Kuurojen Liitto on viittomakielisten kuurojen etu-, asiantuntija- ja palvelujärjestö, joka valvoo ja edistää kuurojen yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumista. Vuosikymmenten kuluessa liiton toiminnan ytimeksi on muodostunut kuurojen kielellisten ihmisoikeuksien edistäminen. (Kuurojen Liitto 2017d.)

Pitkän edunvalvontatyön tärkeitä tuloksia ovat olleet viittomakielen tunnustaminen perustuslaissa vuonna 1995 ja vuonna 2015 voimaan tullut viittomakielilaki (Kuurojen Liitto 2017a). Kuurojen Liitto oli mukana myös Suomessa vuonna 2016 voimaan tulleen YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen valmisteluvaiheessa (Kuurojen Liitto 2017b).

Kuurojen Liitto tarjoaa myös palveluita; aluetyöntekijät neuvovat liiton jäsenyhdistyksiä ja muita asiakkaita järjestötoimintaan, työllisyyteen ja yhteiskunnan palveluihin liittyvissä asioissa (Kuurojen Liitto 2017e). Lisäksi liitto muun muassa tuottaa kulttuuritapahtumia, järjestää leirejä lapsille ja nuorille sekä tekee kehitysyhteistyötä. Ylen Viittomakielisten uutisten lisäksi Kuurojen Liiton viestintä on ainoa taho, joka tekee viittomakielellä sekä ajankohtaista tiedotusta että toimitettuja ohjelmia (Kuurojen Liitto 2017f).

Liiton ylintä päätösvaltaa käyttää kerran vuodessa kokoontuva liittokokous, johon kuurojen yhdistysten edustajat eri puolilta maata kokoontuvat (Kuurojen Liitto 2017d). Suurin osa Kuurojen Liiton jäsenyhdistyksistä on paikallisia kuurojen ja viittomakielisten yhdistyksiä. Joukossa on myös valtakunnallinen Suomen kuurojen urheiluliitto ry suurimmalla jäsenmäärällä: 1 050 jäsentä vuonna 2016. Suurin alueellinen yhdistys on Helsingin kuurojen yhdistys, jossa oli 379 jäsentä vuonna 2016. Osassa yhdistyksistä jäsenmäärä on vähäinen, esimerkiksi Tammersign ry:ssä on 18 jäsentä ja Varkauden kuurojenyhdistyksessä 9 jäsentä vuoden 2016 tietojen mukaan. (Kuurojen Liitto 2017g; Kuurojen Liitto 2017h.)

Useilla Kuurojen Liiton jäsenyhdistyksillä on pitkät perinteet, sillä niistä kymmenen on perustettu yli 100 vuotta sitten. Vanhin on vuonna 1886 perustettu Turun Kuurojenyhdistys

ry. Kuitenkin lähes yhtä monta yhdistystä on perustettu 2000-luvulla, uusimpana Tammer-sign ry, jonka toiminnan tamperelaiset kuurot nuoret aloittivat vuonna 2009. Nuoret halusivat erottautua perinteisemmästä Tampereen Viittomakieliset ry:stä. Myös suomenruotsalaisilla kuuroilla on oma aktiivinen yhdistyksensä, vuonna 2002 perustettu Finlandssvenska Teckenspråkiga rf. (Kuurojen Liitto 2017g.)

Jäsenyhdistysten määrä on vähentynyt ja toiminta hiipunut viimeisinä kahtena vuosikymmenenä, koska niiden voimavarat ovat vähentyneet jäsenistön ikääntyessä. Yhdistysten on vaikea saada vapaaehtoisia hallitustehtäviin. (Liimatainen 2007, 66.) Yhdistykset kamppailevan, koska ne eivät saa enää toimintaansa mukaan nuoria, sillä internet on vähentänyt heidän kiinnostustaan kuurojen yhdistyksiä kohtaan (Salmi & Laakso 2005, 460). Jyväskyläläinen kuuro järjestöaktiivi Juha Jokinen totesi Kuurojen lehden 5/2017 haastattelussa, että yhdistysten pitäisi panostaa sosiaaliseen mediaan, koska siellä nuoret liikkuvat (Salla Fagerström 2016, 8).

Kuurojen yhdistykset eivät ole ainoita paikkoja, joissa vapaaehtoistoiminta on muuttunut yhteiskunnan muutoksen mukana. Enää ei välttämättä haluta sitoutua pitkäaikaisesti jäsenyyteen ja vapaaehtoistyöhön yhdistystoiminnassa. Elämäntilanteet ja omat tarpeet määrittävät, milloin ihmiset ovat valmiita tekemään vapaaehtoistyötä. Lisäksi kansalaistoimintaa voidaan tehdä nykyisin myös verkossa. (Laimio & Välimäki 2011, 9.)

Kuurojen Liitolla on vuonna 2017 kolme järjestöohjaukseen keskittynyttä aluetyöntekijää, jotka ovat tukemassa jäsenyhdistysten toimintaa ja niiden alueellista edunvalvontaa. Aluetyöntekijöihin kuuluu myös kaksi ICT-ohjaajaa, jotka opastavat kuuroja tieto- ja viestintätekniikassa, esimerkiksi älylaitteiden ja sosiaalisen media käytössä. (Kuurojen Liitto 2017e.)

2.3 Kuurojen lehti osana Kuurojen Liiton viestintää

Kuurojen Liiton kustantama Kuurojen lehti on tilattava järjestöjulkaisu. Kuurojen oma aikakaus- ja järjestölehti vietti 120-vuotisjuhlaansa vuonna 2016. Lehdessä käsitellään kuurojen yhteisön asioita. Suuri osa sisällöstä on viihteellistä, mutta osa keskittyy edunvalvonnallisiin aiheisiin, jotka koskettavat viittomakielisiä.

Kuurojen lehden tärkein kohderyhmä ovat kuurot, mutta sisällöissä huomioidaan myös yhteisön kirjo eli kuurojen vanhempien kuulevat lapset, kuurosokeat ja sisäkorvaistutteen saaneet kuurot. Lisäksi kuurojen parissa työskentelevät viittomakielen tulkit näkyvät ajoittain sisällöissä.

Lehdellä on noin 800 tilaajaa, jotka ovat pääasiassa kuuroja henkilöitä tai heidän kuulevia läheisiään sekä kuurojen parissa työskenteleviä kuulevia ihmisiä. Pieni osa tilaajista on ruotsinkielisiä, sillä lehden keskimääräisestä sivumäärästä (44) neljäsosa on ruotsinkielistä osuutta.

Lehden tilaajamäärät ovat tippuneet tasaisesti monella sadalla viimeisen 12 vuoden aikana, jolloin olen ollut toimitussihteerinä. Syitä ei ole selvitetty, mutta yleinen mediakentän murros on nähdäkseni yksi syy, sillä printtilehtien lukijamäärät ovat vähentyneet kaikkialla. Vuonna 2010 painettua aikakauslehteä oli lukenut edellisenä päivänä 47 prosenttia suomalaisista, mutta vuonna 2015 lukijoiden määrä oli tippunut 31 prosenttiin (Tilastokeskus 2017a). Sanomalehtiä luki printtinä 93 prosenttia syksyllä 2011, mutta syksyllä 2016 luku oli tippunut 75 prosenttiin. Samana ajanjaksona matkapuhelimella sanomalehtien lukeminen oli puolestaan kasvanut 11:stä 45 prosenttiin. (Tilastokeskus 2017b.)

Vuoden 2017 alussa lehden ilmestymiskertoja vähennettiin viidestä neljään kustannussyistä. Samalla lakkautettiin lehden digitaalinen näköisversio, koska haluttiin säästää kustannuksissa ja koska sillä oli vain muutamia kymmeniä katselijoita. Lehteä ollaan uudistamassa vuoden 2017 aikana, ja uudistamiseen liittyy myös tämän opinnäytetyön aihe.

Kuulevana lehden toimitussihteerinä minulla ei ole vapaa-ajalla yhteyksiä kuurojen yhteisöön. Lehden avustajat ovat pääasiassa kuuroja kirjoittajia, kuvittajia tai kuvaajia. Myös lehden toimitusneuvosto koostuu yhteisön jäsenistä, ja kaksi kertaa vuodessa järjestettävissä kokouksissa heillä on mahdollisuus vaikuttaa lehteen antamalla palautetta ja juttuideoita.

Lehden päätoimittaja on perinteiden mukaisesti Kuurojen Liiton hallituksen puheenjohtajana toimiva henkilö. Hänen käytännön panoksensa on kirjoittaa pääkirjoitus ja osallistua toimitusneuvoston työhön.

Kuurojen lehden lisäksi Kuurojen Liiton viestinnässä tehdään monenlaista viestintää suomeksi, viittomakielillä ja ruotsin kielellä. Viittomakielinen ohjelmatuotanto Kuurojen video julkaisee dvd:llä sekä verkossa salasanan takana ohjelmia, joiden tilauksia kunnat rahoittavat. Liiton verkkosivuilla www.kuurojenliitto.fi on sekä kuuleville että kuuroille suunnattuja uutisia ja yleistietoa. Uutisten pääkohderyhmä ovat kuurot viittomakieliset, joten uutisia tehdään myös viittomakielellä. Kuurojen Liiton Viittomakielinen kirjasto tuottaa viittomakielisiä ohjelmia opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella, ja nämä ohjelmat ovat

kaikkien vapaasti nähtävissä. Lisäksi Kuurojen Liitossa tehdään varainhankintaan liittyvää viestintää.

Facebook on myös tärkeä viestintäkanava, ja liiton Facebook-sivulla jaetaan omia verkkouutisia sekä linkkejä viittomakieleen ja viittomakielisten elämään liittyvistä aiheista. Lisäksi Kuurojen Liitto / Yhdistyshuone -nimisellä Facebook-sivulla jaetaan kuurojen yhdistyksille tarkoitettuja sisältöjä.

Kuurojen Liiton verkkotuottaja Heli Vanhatupa tutki haastatteluilla ja verkkokyselyllä verkkoviestinnän tavoitteiden toteutumista kuurojen osalta. Vanhatupa kysyi tutkimuksessaan, miten vastaajaan vaikuttaisi, jos Kuurojen Liiton verkkosivulla ei olisi tietoa viittomakielellä. Tulokseksi saatiin, että viittomakieli helpottaa tiedonsaantia. Suurin osa vastaajista kertoi sekä lukevansa tekstin että katsovansa videon, ja että viittomakielisestä videosta voi tarkastaa tekstissä epäselväksi jääneen tiedon. Vastaajien kommenteista ilmeni, että viittomakieltä pidetään tärkeimpänä ja että verkon tietotulvassa kuuro samaistuu nimenomaan viittomakieliseen tietoon. Lisäksi kommentoitiin, että ilman viittomakieltä verkkosivu ei olisi enää kuurojen oma juttu. (Vanhatupa 2016, 39–40.)

Kuurojen lehdelle on haaste, että se on suomenkielinen media, jonka pääkohderyhmä ovat viittomakieliset kuurot. Kuurojen äidinkieli on useimmiten viittomakieli ja suomen tai ruotsin kieli opitaan vieraana kielenä. (Jokinen 2000, 81.) Lehden teksteistä ei ole kuitenkaan haluttu tehdä selkokieliä, mutta tekstien pituutta ja sisällön visuaalisuutta mietitään tästä näkökulmasta.

Verkkosivun uutisissa ja Viittomakielisessä kirjastossa myös kuulevien ja viittomakieltä taitamattomien saavutettavuuteen on kiinnitetty viime aikoina huomiota lisäämällä suomenkielisiä tekstityksiä osaan viittomakielisistä videoista.

Koska lehden digiversio lakkautettiin, vuoden 2017 aikana etsitään uudenlaista tapaa julkaista lehden sisältöjä digitaalisesti. Koko liiton viestinnän kirjo on otettava huomioon, kun kehitetään Kuurojen lehden sähköisiä sisältöjä. Lehti on saanut lukijoilta toiveita siitä, että printtilehden artikkeleja käännettäisiin viittomakielelle ja että lehti julkaisisi uutisia verkossa, mutta muu liiton viestintä tarjoaa jo vastaavaa sisältöä. Suunnitelmissa on avata Kuurojen lehdelle oma osio www.kuurojenliitto.fi -sivustolle.

Kuurojen lehden on löydettävä vahvemmin oma paikkansa liiton viestinnän kentällä. Kuurojen lehdellä on nyt mahdollisuus profiloitua liiton viestintäkanavista yhteisöllisimmäksi.

Monet asiakkaat ovat jo tottuneet verkon nopeaan tiedonvälitykseen, ja lehti onkin saanut palautetta siitä, että jotkut printtilehdessä olevat sisällöt ovat vanhoja jo ilmestyessään. Palaute liittyy siihen, että lehdessä saatetaan julkaista juttuja kuukausia aiemmin pidetyistä tapahtumista tai samasta aiheesta on voinut lukea verkkouutisesta ennen lehden ilmestymistä. Printtilehti tarjoaa kuitenkin erityiselle ja pienelle yhteisölle myös hyvän tavan tallentaa historiaansa. Printtilehteen voi palata vuosienkin kuluttua ja katsoa, mitä lehdessä on tietystä tapahtumasta tai muusta aiheesta kirjoitettu. Verkosta luettu uutinen hukkuu sähköiseen informaatiotulvaan.

2.4 Kehittämistyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Kuurojen Liitolla on paljon viittomakielistä uutis- ja ohjelmatarjontaa, jolloin printtilehden roolia on pitänyt ja pitää edelleen pohtia liiton kanavapaletissa. Printti on myös erityisen tärkeä niille vanhemman polven kuuroille, joita verkkosisällöt eivät saavuta. Kuurojen lehden tilaajarekisterin mukaan tilauksista noin puolet on eläkeläistilauksia. Sama on nähtävissä myös kaikkien suomalaisten osalta, sillä yli 65-vuotiaista 94 prosenttia luki sanomalehtensä edelleen printtinä syksyllä 2016 (Tilastokeskus 2017b).

Asiakaslähtöisyys ja yhteisöllisyys ovat Kuurojen Liiton ja samalla liiton koko viestinnän arvoja. Näitä arvoja halutaan korostaa Kuurojen lehdessä. Kun lehdelle tehtiin sisältö- ja ulkoasukonsepti vuosina 2008–2009, keskusteltiin lehden mahdollisista kohderyhmistä ja päätettiin, että lehti on edelleen erityisesti kuurojen yhteisön lehti. Nyt yhteisöllisyyttä halutaan entisestään korostaa ja löytää tähän keinoja.

Kuurot lukijat ottavat erittäin harvoin yhteyttä toimitukseen tai lähettävät omaehtoisesti lehteen juttuja. Kuurojen lehdelle ei ole myöskään tehty lukijatutkimusta, josta olisi hyötyä konseptin ja sisältöjen suunnittelussa. Lukijat ovatkin itse päässeet ääneen vain vähän.

Kehittämistyöni päätavoite on tehdä ehdotuksia, miten Kuurojen lehdelle saadaan kuurojen yhteisön tuottamia sisältöjä. Lehden yhteisöllisyyden lisäämiseksi olisi hyvä löytää keinoja saada juttuaiheita ja juttuja kuurojen yhdistysten ja yhteisön jäseniltä. Tavoitteena on samalla lisätä lukijoiden tunnetta omasta lehdestä, jonka sisältöön he pääsevät vaikuttamaan.

Yhteisöllisyyden on ajateltu näkyvän lehdessä paitsi kuurojen avustajien kautta myös siinä, että kuvissa ja haastateltavina esiintyy yhteisöön kuuluvia ihmisiä. Olen saanut usein palautetta, että lukijat katsovat lehdestä ensin kuvat, näkyykö niissä tuttuja, ja sen jälkeen he lukevat kiinnostavimpia juttuja.

Nykypäivänä yhteisöllisyys on siirtynyt osittain sosiaaliseen mediaan ja Facebookiin. Kuurojen lehdellä ei ole kuitenkaan ollut sivua Facebookissa, koska on ajateltu, että liiton virallinen Facebook-sivu voi toimia myös lehden kanavana. Liiton viestinnässä ei ole myöskään aiemmin suhtauduttu positiivisesti siihen, että lehdelle perustettaisiin oma sivu, koska liiton eri toiminnoilla on jo runsaasti Facebook-sivuja käytössä.

Facebook-ryhmää liitolla ei ole ollut aikaisemmin, mutta kiinnostuin siitä mahdollisuutena Aikakauslehtien Liiton järjestämällä Suurilla lehtipäivillä 3.11.2016. Tilaisuudessa sain tietää paikallislehti Loviisan Sanomien julkisesta Facebook-ryhmästä, johon ryhmän jäsenet tuottavat aktiivisesti sisältöjä. Loviisan Sanomat oli ollut myös mukana Aikakauslehtien Liiton tilaamassa Suuressa some-tutkimuksessa 2016, jota esiteltiin Suurilla lehtipäivillä. Tutkimuksessa todettiin, että yhteisöllisyyden merkitys korostuu paikallislehdessä. (Herranen 3.11.2016.)

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena olikin selvittää, kannattaako Kuurojen lehdelle perustaa Facebook-ryhmä. Omat ennako-odotukseni olivat positiivisella kannalla, koska mielestäni lehden oma Facebook-ryhmä mahdollistaisi vuorovaikutteisuuden kehittymisen lehden ja lukijoiden välillä ja se tavoittaisi myös muita kuin tilaajia.

Keskeistä sekä Kuurojen Liitossa että kuurojen yhteisössä ovat kuurojen yhdistykset. Kuurojen lehdellä ei ole kuitenkaan ollut systemaattista yhteistyötä yhdistysten kanssa. Kuurojen Liitossa paras yhdistystietämys on järjestöohjaajilla. Aloitinkin opinnäytetyön tekemisen haastatteleamalla kaikkia kolmea järjestöohjaajaa, koska halusin saada taustatietoa kuurojen yhdistyksistä. Kysyin järjestöohjaajilta heidän yleiskuvaansa siitä, olisiko yhdistyksillä mahdollisuuksia tuottaa sisältöjä lehdelle ja millä tavalla lehden kannattaisi niitä kerätä. Sain järjestöohjaajilta myös yksityiskohtaisempaa tietoa yhdistysten sosiaalisen median käytön valmiuksista, minkä pohjalta valitsin kolme kuurojen yhdistystä haastatelluun.

Kysyin haastatteluissa Lahden, Turun ja Vaasan kuurojen yhdistysten puheenjohtajilta heidän ajatuksiaan siitä, mikä tekee Kuurojen lehdestä juuri Kuurojen yhteisön oman lehden. Tällä kysymyksellä halusin selvittää, millä tavoin yhteisöllisyyttä voidaan korostaa Kuurojen lehdessä.

Lisäksi kysyin yhdistysten kiinnostusta ja mahdollisuuksia osallistua Kuurojen lehden sisällöntuotantoon. Oma ennako-oletukseni oli, että yhdistyksiltä saatava sisältö voisi olla perhepalstalla julkaistavia merkkipäiväilmoituksia tai juttuja yhdistysten tapahtumista. Sel-

vitin myös haastatteluissa, millainen sisältö saisi kuurojen yhdistysten puheenjohtajat liittymään Kuurojen lehden Facebook-ryhmään ja pitäisikö Facebook-julkaisut tehdä mieluummin viittomakielellä vai suomen kielellä.

Halusin vielä ottaa oppia Loviisan Sanomien Facebook-käytännöistä ja soveltaa niitä Kuurojen lehteen. Valitsin menetelmäksi benchmarkingin eli vertaiskehittämisen ja haastattelin Loviisan Sanomien päätoimittajaa heidän Facebook-ryhmänsä toiminnasta. Esitin päätoimittajalle kysymyksiä siitä, millaisia haasteita Facebook-ryhmän ylläpitäminen tuo toimitukselle sekä millaista merkitystä tai sisältöä Facebook-ryhmä voi antaa printtilehdelle.

3 Kehittämistyölle keskeisten termien määrittely

Edellä esittelin kuurojen yhteisöä, joka perustuu yhteisen kielen, identiteetin ja kulttuurin varaan (Kuurojen Liitto ry ym. 2010,10). Nyt määrittelen yleisemmällä tasolla, mitä yhteisö ja yhteisöllisyys tarkoittavat. Esittelen myös mitä vaiheita prosessiin liittyy, kun lähdetään perustamaan yhteisöä verkkoon.

Ennen tutkimustuloksien esittelyä on tarpeellista määrittellä myös muut opinnäytetyössä käytettävät keskeiset termit eli sosiaalinen media ja Facebook sekä joukkoistaminen.

3.1 Yhteisö ja yhteisöllisyys

Yhteisö on yksilöistä koostuva ryhmä, jolla on yhteiset, sovitut arvot ja tavoitteet. Yhteisön edellytyksenä on myös vuorovaikutus yhteisön jäsenten kesken. (Raina 2012, 12.)

Yhteisöön liittymistä vahvistaa yhteisyyden kokemus, joka myös määrittää, mihin suuntaan yhteisöllisyys kehittyy. Yhteisöllisyys on kokemus, se tuntuu joltakin. (Raina 2012, 11–12.)

Ihmisten väliset yhteisöt ja yhteisöllisyys ovat muuttuneet samalla kun yhteiskunnat ovat muuttuneet. Aluksi liittyttiin yhteen sukuina ja sen jälkeen kylissä ja kaupungeissa. Keski-ajalla mukaan tulivat statusyhteisöt, kuten kauppias- ja ammattiyhteisöt, joissa ihmiset eroteltiin toisistaan yhteiskunnallisen aseman mukaan. Modernissa, kaupungistuneessa yhteiskunnassa yhteisöjen perustaksi tuli sopimuksellisuus. Sopimukseen pohjautuvat yhteisöt ovat vapaiden yksilöiden muodostamia yhteenliittymiä, johon kuulumisesta tai eroamisesta yksilöt voivat itse päättää. (Kangaspunta 2011, 15–17.)

Median ja mediajulkisuuden tulo oli murros yhteisöllisyydessä. Kangaspunnan (2011, 21) mukaan ”Joukkoviestintä välittää suhdettamme todellisuuteen kielen avulla, mutta samalla se yhdistää meidät tiettyyn kulttuuriin, sen sosiaalisiin suhteisiin, tapoihin ja valtarakenteisiin”. Todellisten yhteisöjen kokoamisen lisäksi joukkoviestintä synnyttää kuvitteellisia ryhmiä ja yhteisöjä, kun sama media ja tietty peruskansalaisuus yhdistävät yhteisöjä (Kunelius 2003, teoksessa Kangaspunta 2011, 21).

Joukkoviestinnän yhdistävyys on kuitenkin menettänyt tehoaan 1990-luvulta lähtien, jolloin mediateknologian kehitys alkoi mahdollistaa uusia osallistumisen muotoja. Internet alkoi tuottaa uudenlaista yhteisöllisyyttä, jota kutsuttiin virtuaaliseksi yhteisöllisyydeksi. Yhteisöt sijaitsivat verkossa ja olivat muodostuneet yhteisen kiinnostuksen kohteen ympärille. Yh-

teisöillä ei ollut ulkopuolista, määräävää auktoriteettia, ja niihin osallistuminen oli vapaaehtoista. Vuorovaikutus ja kommunikaatio loivat ja ylläpitivät välillisiä sosiaalisia verkkoja. (Kangaspunta 2011, 26–27.)

2000-luvulla verkkomaailman monitasoiset vuorovaikutuksen ja yhteisyyden muodot ovat jatkuvasti kasvaneet. Ihmiset voivat olla jäsenenä muun muassa asuinalueen, perheen, työpaikan, harrastusten, vakaumusten kuvitteellisessa ja virtuaalisessa yhteisyyden maailmassa. Verkkomaailma ei ole erillinen ns. fyysisestä maailmasta vaan toimii sen kanssa yhdessä. Perheen ja ystävien kanssa kommunikoidaan jatkuvasti myös Facebookissa, vaikka heitä tavataan usein myös kasvokkain. (Kangaspunta 2011, 30–31.)

Seppo Kangaspunnan (2011, 28) mukaan verkkoyhteisön muodosta riippumatta yhteisöllisyyden peruskysymys on, että ihmiset tietävät kuuluvansa yhteisöön ja tietävät myös sen, että jotkut muut eivät kuulu samaan ryhmään.

Perinteinen media on pyrkinyt osallistamaan yleisöä verkossa 2000-luvulla. Yleisö on kuitenkin nähty usein enemmänkin kohderyhmänä kuin yhteisönä. Nando Malmelinin mukaan yhteisön erottaa kohderyhmästä se, että yhteisön jäsenillä on jotain, mitä he jakavat yhteisöllisesti. Yhteisökin voi olla kohderyhmä, mutta useimmiten mediat käyttävät kohderyhmänä kuviteltua ”yhteisöä”. (Malmelin 2003, teoksessa Kangaspunta 2011, 24.)

Kun sähköistä yhteisöä lähdetään perustamaan, sen elinkaarta voidaan kuvata neljällä eri vaiheella: *käynnistysvaihe*, *vakiintumisvaihe*, *kypsymisvaihe* ja *jakaantumisvaihe*. *Käynnistysvaihe*essa perustajan rooli on erittäin tärkeä. Alussa yhteisö on riippuvainen sen perustajan sisällöntuotannosta, sillä uudet jäsenet eivät ole vielä täysin selvillä siitä, miten pitäisi osallistua. Perustajalta vaaditaan alussa tehtävän panostuksen lisäksi pitkäjänteistä sitoutumista yhteisöön. Menestyvän yhteisön rakentamiseen tarvitaan pitkäjänteisen työn lisäksi kiinnostavaa sisältöä, josta yhteisön jäsenet saavat lisäarvoa. Yhteisön perustajan on myös löydettävä asia, johon tulevat yhteisön jäsenet tuntevat voimakasta osallisuutta. (Soininen, Leponiemi & Wasenius 2010, 117–118.)

Käynnistysvaiheen jälkeen yhteisön elinkaareissa tulee *vakiintumisvaihe*, jolloin yhteisön jäsenten välille on syntynyt vuorovaikutusta. Vakiintuneen yhteisön jäsenet myös vastaavat suuremmassa määrin sisällön tuotannosta, jolloin se ei ole enää pelkästään perustajan harteilla. (Soininen ym. 2010, 117–118.)

Käynnistämisen- ja vakiintumisvaiheen jälkeen tulee *kypsymisvaihe*, jolloin sisältö syntyy pääasiassa jäsenten oman toiminnan tuloksena. Yhteisön perustajan rooli pienenee, kun

aktiivisimpien yhteisön jäsenten rooli suurenee. Viimeisenä vaiheena on *jakaantumisvaihe*, jolloin monet jäsenet alkavat etsiä pienempiä ryhmiä tai yhteisöjä. On tyypillistä, että alussa mukaan tulleet varhaiset omaksijat etsivät koko ajan uusia yhteisöjä, ja vakiintunut yhteisö ei palvele enää heidän tarpeitaan. (Soininen ym. 2010, 117–119.)

Perustettaessa yhteisöä verkkoon kannattaa muistaa myös, että kaikki jäseneksi liittyvät henkilöt eivät tule olemaan aktiivisia julkaisijoita ja kommentoijia. Yhteisöön voi siis kuulua, vaikka ei toimisikaan siinä aktiivisesti (Raina 2012, 11). Internetiin liittyvä piirre on 1900-luvun alussa kansantaloustieteilijä Villfredo Pareton havaitsema 80–20 sääntö, jonka mukaan 20 prosenttia italialaisista omistaa 80 prosenttia maasta. Myöhemmin sääntö tarkentui mittakaavattoman verkoston teoriaksi ja se havaittiin universaaliksi. (Barabási 2002, teoksessa Hintikka 2011, 127–128.) Mittakaavattoman verkoston teorian mukaan sadan ihmisen verkostossa keskimäärin 1–2 henkilöä ovat aktiivisia ja 9–10 henkilöä jonkin verran aktiivisia ja loput 90 passiivisia (Anderson 2008, teoksessa Hintikka 2011, 127–128).

3.2 Sosiaalinen media ja Facebook

Janne Matikaisen mukaan ”sosiaalisella mediallyä tarkoitetaan monimuotoisia ja vuorovai-
kutteisia verkkoympäristöjä, joissa käyttäjät tuottavat sisältöjä”. Sisältöjen yhteisöllinen
tuottaminen ja jakaminen ovat siinä oleellisia. Yksi esimerkki on Facebook. (Matikainen
2008, teoksessa Kangaspunta 2011, 29.)

2000-luvulla sosiaalinen media sekä peliyhteisöt ja avoimen lähdekoodin rakentaminen
ovat muuttaneet internet-verkkojen käyttöä osallistuvammaksi ja yhteisyyttä toiminnalli-
semmaksi ja instituutioista riippumattommaksi. Tavalliset kansalaiset ovat alkaneet toi-
mia toimittajina ja julkaisijoina luomalla verkkoon omat julkaisunsa. (Kangaspunta 2011,
28–29.)

Mediamailmassa sosiaalinen media luokitellaan omaksi toimintamallikseen, jossa viesti
kulkee monelta monelle ja jossa luodaan alustoja joihin yleisö tuottaa sisältöjä. Perinteis-
essä joukkoviestinnässä ammattilaiset tuottavat sisällöt suurelle yleisölle eli viesti kulkee
yhdeltä monelle. (Matikainen 2008, teoksessa Kangaspunta 2011, 29–30.)

Facebook on yksi sosiaalisten verkostojen internet-palveluista, joka tarjoaa teknisen ym-
päristön ihmisten verkottumiselle ja ryhmille ja yhteisöille. Käyttäjät esiintyvät omalla ni-
mellään ja näkyvät lähtökohtaisesti kaikille käyttäjille. Yksittäinen ihminen voi osallistua lu-
kemattomiin ryhmiin ja yhteisöihin palvelun sisällä. (Hintikka 2011, 120.)

Tiiviiden verkkoyhteisöjen sijaan yksilö kuuluu nykyään pikemminkin moniin verkostoihin ja aieryhmiin, joiden jäsenet ovat osin limittäisiä. Lisäksi kehitystä ohjaa eri palveluiden keskinäinen vuorovaikutteisuus ja rinnakkaisuus. Omat verkostot – tai yhteisöt, jos niin halutaan – muodostuvat jokaiselle uniikisti monen palvelun kokonaisuudesta. (Hintikka 2011, 122.)

Suomalaisista seuraa Facebookia, tai jotain muuta yhteisöpalvelua, ainakin viikoittain 54 prosenttia 16–74-vuotiaista ihmisistä. Aktiivisimmat 24 prosenttia seuraavat yhteisöpalveluja useasti päivässä. Aktiivisuus liittyy vahvasti henkilön ikään, sillä nuorista (16–24 vuotta) 90 prosenttia on yhteisöpalvelussa ainakin viikoittain, mutta 65–74-vuotiaista enää 17 prosenttia ja yli 75-vuotiaista 3 prosenttia. (Tilastokeskus 2017c.)

Facebookissa on mahdollista perustaa oman henkilökohtaisen profiilin lisäksi sivuja ja ryhmiä. Kun yritys tai yhteisö miettii perustaako se sivun vai ryhmän, kannattaa asiaa pohtia niiden erojen kautta.

Facebookin ohje ja tukikeskuksen (2017a, 2017b) tietojen perusteella Facebook-sivu ja Facebook-ryhmä eroavat toisistaan seuraavasti:

- Facebook-sivuun verrattuna Facebook-ryhmän tilasto-palvelut ovat heikommin saatavissa. Facebook-sivun kävijätiedoista voi nähdä tavoitettujen henkilöiden määrän, videon näyttökerrat, julkaisun klikkaukset sekä sivun saamat reaktiot, kommentit ja jakamiset. Ryhmässä ylläpitäjä saa tietoonsa kävijä- ja jäsenmäärät.
- Sivulla vain ylläpitäjät voivat lisätä uusia keskusteluja, kun taas ryhmässä kaikki jäsenet voivat aloittaa keskustelun. Sivulla kaikki voivat lisätä kommentteja.
- Sivua pääsee tykkäämään kuka vain, ryhmässä ylläpitäjä voi valita, että jäseneksi pääsee vain hänen hyväksynnällään.
- Ryhmän asetuksista on valittavissa julkisen ryhmän lisäksi suljettu ja salainen ryhmä. Suljettu ryhmä on kaikkien löydettävissä, mutta vain jäsenet näkevät julkaisut, ja salaista ryhmää ei löydy hakukoneista.
- Ryhmän julkaisujen sisällöstä pystyy tekemään sanahakuja, mutta sivulla ei.
- Sivulla pystyy lähettämään HD-laatuista live-lähetystä.
- Maksullinen, kohdennettu Facebook-mainonta on mahdollista sivulla mutta ei ryhmässä.
- Sivun ylläpitäjä voi luoda uuden ryhmän, jonka ylläpitäjä sivu on. Sivun voi liittyä 200 ryhmään. Vastavuoroisesti ryhmän ylläpitäjä voi lisätä sivunsa ryhmän ylläpitäjäksi.

3.3 Joukkoistaminen

Vuonna 2012 Enrique Estellés-Arolas ja Fernando González-Ladrón-de-Guevara löysivät teoreettisesta kirjallisuudesta 40 erilaista tulkintaa termille joukkoistaminen ja analysoivat niitä. He määrittivät joukkoistamisen verkossa tapahtuvana osallistumisen muotona, jossa yksilö, instituutio, järjestö tai yritys pyytää avoimella haulla vaihtelevaa joukkoa ihmisiä tekemään tehtävän vapaaehtoisesti. Joukko tuo mukanaan työpanoksensa, rahansa, tietonsa tai kokemuksensa. Sekä joukkoistaja että joukko hyötyvät tehtävän suorittamisesta. Osallistujan saama hyöty voi olla taloudellinen, sosiaalinen tunnustus, itsetunnon

kasvaminen tai henkilökohtaisten taitojen kehittyminen. Joukkoistaja puolestaan käyttää omaksi hyödykseen joukolta saamansa panostuksen. (Estellés-Arolas & González-Ladrón-de-Guevara 2012, teoksessa Brabham 2013, 2–3.)

Brabhamin (2013, 3) mukaan joukkoistamisen keskeiset tekijät ovat

- joukkoistaja, jolla on tehtävä hoidettavaksi
- yhteisö, joka on valmis tekemään tehtävän vapaaehtoisesti
- verkkoympäristö, jossa työ voidaan tehdä ja jossa joukkoistaja ja yhteisö pystyvät olemaan vuorovaikutuksessa
- joukkoistajan ja yhteisön jakama hyöty tehtävän suorittamisesta.

Joukkoistamista on hyödynnetty monissa erilaisissa käyttötarkoituksissa, kuten tuotteiden kehittämisessä, tieteellisten ja muiden ongelmien ratkaisussa tai ison tietomäärän prosessoinnissa (Brabham 2013, 18–19). Mutta yksinkertaisimmillaan se voi olla Facebook-ryhmässä käytävä keskustelu, jossa ratkaistaan yhdessä jotakin ongelmaa ja ”jossa osallistujat pääsevät ongelman esittäjän kommenttien lisäksi kommentoimaan myös toisten keskusteluun osallistujien kommentteja” (Osallistu.fi 2017).

Kulttuureihin on aina kuulunut osallistuminen, mutta internet on mahdollistanut verkottuneen ja luovan ajattelun ja samalla mahdollistanut joukkoistamisen. Internetin nopeus, tavoitavuus, anonymiteetti ja mahdollisuus osallistua milloin vain sekä sen ominaisuus säilyttää rajattomasti monenlaisia mediasisältöjä ovat tärkeitä edellytyksiä joukkoistamiselle. (Brabham 2013a,11; Brabham 2013b, 121.)

Joukkoistamista journalismissa tutkineen Tanja Aitamurron mukaan joukkoistaminen on sitä, että ihmisiä kutsutaan osallistumaan journalistiseen prosessiin erilaisilla tavoilla, esimerkiksi jakamaan tietoa, kertomaan mielipiteitä tai lähettämään valokuvia (Aitamurto 2015, 281).

Joukkoistaminen vaatii journalistisen prosessin avaamista ja on avoimen journalismin työkalu. Avoimuus ei tarkoita, että koko journalistinen prosessi olisi täysin avoin, vaan että toimittaja avaa vain joitakin juttuprosessin osia yleisön osallistumiselle. Toimittaja voi joukkoistaa esimerkiksi juttuidean, näkökulman tai julkaistun jutun palautteen. Tämä vahvistaa lukijasuhdetta ja antaa myös toimittajille tietoja lukijoiden mieltymyksistä. (Aitamurto 2015, 282.)

Aitamurron (2017) mukaan joukkoistamisessa valta on aina joukkoistajalla. Eli toimittaja valitsee milloin ja miten joukkoistaminen tapahtuu ja hän päättää myös siitä, miten saatua

tietoa käytetään. (Aitamurto 2017, 186.) Brabhamin mukaan taas luovan prosessin kontrolli on jaettu organisaation ja yleisön välillä, mutta sitä johtaa organisaatio omista tarpeistaan lähtien (Brabham 2013, xxi).

Avoimessa journalismissa ja joukkoistamisessa on myös rajoitteensa. Yksi keskeinen rajoite on, että kaikki eivät ole mukana digitaalisessa ympäristössä. Joukkoistaminen on riippuvaista ihmisten halusta ja mahdollisuudesta osallistua. Jos ne ihmiset, joiden ääni olisi kaikkein relevantein, eivät pysty osallistumaan, saatu tieto on vain osa juttua varten tarvittavasta tiedosta. Toimittajan pitääkin muistaa nämä osallistumisen rajoitukset, kun hän tekee joukkoistusta. (Aitamurto 2015, 293.)

Kun verkkoyhteisöille annetaan mahdollisuus osallistua organisaation tekemään joukkoistamisen tehtävään, yhteisön jäsenillä on erilaisia motivaatiotekijöitä osallistumisen taustalla (Brabham 2013, xix). Joukkoistaminen voi olla vapaaehtoista tai siitä voidaan joissakin tapauksissa maksaa palkkio. Journalismissa käytetty joukkoistaminen perustuu yleensä vapaaehtoisuuteen. (Aitamurto 2017, 186.)

Joukkoistamiseen osallistuvien motivaatiota voidaan tarkastella vapaaehtoistyötä tekevien motiiveilla. Motivaatio jaetaan sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Sisäiset motivaatiotekijät liittyvät itsensä toteuttamiseen, kehittämiseen ja pätemisen tarpeisiin. Kun ihminen on sisäisesti motivoitunut, hän haluaa oppia uutta ja tehdä jotakin merkittävää. Ulkoisia motivaatiotekijöitä ovat palkka, palaute, ulkopuolinen tuki ja osallistumismahdollisuudet. Sisäiset motiivit ovat tehokkaita ja kestäviä, mutta ulkoisten motiivien vaikutus on lyhytaikaisempi. Vaikuttaa siltä, että vapaaehtoistyöntekijät ovat usein sisäisesti motivoituneita. (Laimio & Välimäki 2011, 22.)

Brabhamin (2013, 65) mukaan useat osallistumisen kulttuurin tutkimukset ovat osoittaneet, että pysyviä motivaattoreita ovat hauskuus, kontaktit muiden ihmisten kanssa ja vertaisilta saatu hyvä palaute.

4 Kehittämistyön lähestymistapana tapaustutkimus

Olen työskennellyt pitkään Kuurojen lehden toimitussihteerinä, ja opinnäytetyöni on oman työni kehittämistä. Kehittämistyön lähestymistavaksi sopii tapaustutkimus, kun ollaan tuottamassa kehittämis ehdotuksia (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 52). Tutkimukseni kohde eli tapaus on Kuurojen lehti ja sen tapa kerätä yhteisöltä juttuja ja vinkkejä. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa ehdotuksia, miten Kuurojen lehdelle saadaan kuurojen yhteisön tuottamia sisältöjä.

4.1 Tapaustutkimuksen eteneminen

Tapaustutkimuksen prosessi aloitetaan yleensä alustavan kehittämistehtävän valinnalla. Seuraavana prosessissa on aineiston keruu ja analysointi eri menetelmillä, mikä voi vielä vaikuttaa kehittämistehtävän täsmentymiseen. Viimeinen tapaustutkimuksen vaihe ovat valmiit kehittämis ehdotukset. (Ojasalo ym. 2009, 54.)

Määrittelin alustavan kehittämistehtävän pitkän Kuurojen lehden toimitussihteerin kokemukseni perusteella. Pitkä kokemukseni vaikutti myös siihen, että minulla oli ennako-olehtuksia, miten lehdelle saadaan kerättyä sisältöä yhteisöllisesti. Lähtöajatukseni oli, että selvitän haastattelemalla Kuurojen Liiton jäsenyhdistysten mahdollisuuksia tuottaa sisältöjä lehdelle. Lisäksi halusin saada Loviisan Sanomien Facebook-ryhmästä tietoa, jota voisin hyödyntää Kuurojen lehden Facebook-ryhmän perustamisessa.

Aloitin kehittämistehtävän selvittämisen keskustelemalla Kuurojen Liiton kolmen järjestöohjaajan kanssa saadakseni heiltä taustatietoa kuurojen yhdistysten nykytilanteesta: löytyykö yhdistyksiltä ihmisiä tuottamaan sisältöjä lehteen ja millä tavalla sisältöjä kannattaa kerätä. Järjestöohjaajat työskentelevät läheisesti eri puolilla Suomea sijaitsevien yhdistysten kanssa, joten heillä on niistä paras tietämys Kuurojen Liitossa. Järjestöohjaajien haastattelujen perusteella pystyin täsmentämään kehittämistehtävää ja valitsemaan relevantit kysymykset kuurojen yhdistysten puheenjohtajien haastatteluihin. Kehittämistehtäväni täsmentyi, kun ymmärsin, että viittomakielinen julkaiseminen on koko ajan suositumpaa Facebookissa ja että minun on tutkittava myös tätä yhdistyshaastatteluissa.

Lisäksi sain järjestöohjaajilta selville, millä kuurojen yhdistyksillä on eniten sosiaalisen median osaamista ja valitsin tämän tiedon perusteella yhden yhdistyksen kunkin järjestöohjaajan alueelta. Sosiaalisen median osaaminen oli valinnassa keskeistä, koska yksi tavoitteeni oli selvittää, kannattaako Kuurojen lehdelle perustaa Facebook-ryhmä. Sisällöntuo-

tannon mahdollisuuksien lisäksi kysyin Vaasan, Lahden ja Turun kuurojen yhdistysten puheenjohtajilta, millainen sisältö saisi heidät liittymään Kuurojen lehden Facebook-ryhmään ja millä kielellä julkaisut pitäisi tehdä Facebookissa. Halusin haastatella nimenomaan yhdistysten puheenjohtajia, koska heillä on uskoakseni hyvä tietämys omasta yhdistyksestään ja mahdollisuus jakaa tehtäviä yhdistyksen jäsenille.

Vaikka tarkoitukseni oli kerätä järjestöohjaajilta vain taustatietoa kehittämistyölleni, päätin tässä vaiheessa käyttää järjestöohjaajien haastatteluja varsinaisena aineistona, koska sain heiltä tutkimuksen kannalta relevanttia aineistoa.

Järjestöohjaajat nostivat huomiooni senkin, että viittomakielisille on jo olemassa monia Facebook-ryhmiä. Käydessäni niitä läpi päätin liittää viittomakielisten Facebook-ryhmät mukaan kehittämistyöhöni, koska näin ne kilpailijoina Kuurojen lehden tulevalle Facebook-ryhmälle. Valitsin haastateltavaksi Outi Ahosen, jonka olin havainnut monien ryhmien perustajaksi ja ylläpitäjäksi. Halusin selvittää, mihin tarkoituksiin ryhmiä on perustettu ja miten kuurot Facebookissa keskustelevat. Kehittämistehtäväni ei varsinaisesti muuttunut tämän lisäyksen vuoksi, mutta sain lisäaineistoa kuurojen Facebookin käytöstä.

Halusin vielä oppia, millainen merkitys Facebook-ryhmällä voi olla lehdelle ja millaisia haasteita se tuo toimitukselle. Valitsin menetelmäksi benchmarkingin eli vertaiskehittämisen, jossa tavoitellaan parannuksia omaan toimintaan oppimalla hyviltä esikuvilta niiden parhaista käytännöistä. Vertailukumppani valitaan sen mukaan, että toisessa organisaatiossa ollaan edistyneempiä jollakin alueella. (Itä-Suomen yliopisto 2017.) Kuurojen yhteisön sisältä ei tällaista esimerkkiä löytynyt, ja valitsin benchmarking-mediaksi paikallislehti Loviisan Sanomat ja sen Facebook-ryhmän. Olin kuullut Aikakauslehtien Liiton järjestämällä Suurilla lehtipäivillä 3.11.2016 Loviisan Sanomien julkisen Facebook-ryhmästä.

Benchmarking-menetelmällä voi oppia uusia asioita, joista osaa voi soveltaa suoraan Kuurojen lehden toimintaan, mutta joista osa vaatii erilaista, omaan toimintaan sopivaa ratkaisua (Ojasalo ym. 2009, 164). Myös benchmarking-menetelmän tiedonkeruu toteutettiin tässä tutkimuksessa haastatteluilla.

4.2 Haastattelut tiedonkeruun menetelmänä

Tapaustutkimuksessa tiedonkeruun menetelmänä käytetään usein haastatteluja, koska ”tapaustutkimus liittyy tyypillisesti ihmisen toiminnan tutkimiseen eri tilanteissa, jolloin itse toimijat eli kehitettävän ilmiön asiantuntijat voivat kuvata ja selittää ilmiötä” (Ojasalo ym.

2009, 55). Lisäksi toimitussihteerinä ja journalismin opiskelijana haastattelemine on minulle tuttua, ja siksi se oli helppo valita myös kehittämistyöni menetelmäksi.

Laadullisessa tutkimuksessa halutaan hankkia suppeasta ilmiöstä paljon tietoa, jotta sitä ymmärretään paremmin. ”Laadullisissa menetelmissä puhutaan harkinnanvaraisesta näytteestä, eikä määrällisten menetelmien tapaan otoksesta. Tutkimuksen kohde on siis harkitusti valittu, sellainen, josta halutaan lisää tietoa.” (Ojasalo ym. 2009, 94.) Laadullisen tapaustutkimuksen kahdeksalla haastattelulla ei pyritä tilastolliseen yleistämiseen, vaan tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa kehittämisen tueksi (Ojasalo ym. 2009, 53).

Haastateltavista kuusi oli kuuroja, ja heistä neljää haastattelin kasvokkain omassa työhuoneessani Helsingissä. Loput kaksi kuurojen haastattelua tapahtuivat Skype-videopuhelun välityksellä, koska haastateltavat asuivat Turussa ja Vaasassa. Kahden kuulevan haastateltavan kanssa kasvokkain tapaaminen ei tuntunut välttämättömältä, joten tein haastattelut puhelimitse. Myös kuulevat haastateltavat asuivat kaukana Helsingistä.

Taulukko 1 Kehittämistyötä varten tehdyt haastattelut

Henkilön rooli	Nimi	Aika	Tapa	Paikka
Kuurojen Liitto, järjestöohjaaja	Asta Tikkanen	23.2.2017	Puhelinhaastattelu	
Kuurojen Liitto, järjestöohjaaja	Kimmo Jompero	8.3.2017	Haastattelu	Helsinki
Kuurojen Liitto, järjestöohjaaja	Annukka Hiekkänen	22.3.2017	Haastattelu	Helsinki
Lahden kuurojen yhdistys, puheenjohtaja	Terhi Lappinen	20.4.2017	Haastattelu	Helsinki
Turun kuurojen yhdistys, puheenjohtaja	Joonas Lehtimäki	3.5.2017	Skype videohaastattelu	
Vaasan kuurojen yhdistys, puheenjohtaja	Outi Tuomi-Saarijärvi	4.5.2017	Skype videohaastattelu	
Viittomakielisten Facebook-ryhmät, perustaja-ylläpitäjä	Outi Ahonen	4.4.2017	Haastattelu	Helsinki
Loviisan Sanomat, päätoimittaja	Arto Henriksson	2.3.2017, 23.3.2017	Puhelinhaastattelu	

Kun haastattelin kuuroja, minun oli välttämätöntä käyttää apunani viittomakielen tulkkia. Käyttämäni tulkit ovat Kuurojen Liiton työntekijöitä ja vahvoja tulkkauksen ammattilaisia.

Toteutin kaikki tutkimuksen haastattelut puolistrukturoituina eli kysymykset oli laadittu ennakoon, mutta niiden järjestys muuttui haastattelun kulun mukana (Ojasalo ym. 2009, 97). Haastattelut kestivät puolesta tunnista tuntiin.

Haastatteluja ei nauhoitettu, eikä niitä siksi ole myöskään litteroitu. Analysointi on tehty heti samana tai haastattelua seuraavana päivänä muistiinpanojen perusteella.

5 Tulokset

5.1 Kuurojen Liiton jäsenyhdistysten näkökulma

Aloitin kuurojen yhdistysten näkökulman selvittämisen haastattelemalla ensin kaikkia kolmea Kuurojen Liiton järjestöohjaajaa: Annukka Hiekkasta, Asta Tikkasta ja Kimmo Jomperoa. Heistä kaksi on kuuroja ja yksi viittomakielentaitoinen kuuleva. He tukevat työsään kuurojen yhdistyksiä niiden vaihtelevissa tarpeissa, esimerkiksi edunvalvonnan toteuttamisessa.

Keskeisimmät kysymykset järjestöohjaajille olivat:

- Olisiko yhdistysten mahdollista tuottaa sisältöjä lehteen?
- Miten kuurojen yhdistyksiltä voisi kerätä sisältöjä lehdelle?

Kuurojen Liiton järjestöohjaajien haastattelujen jälkeen siirryin haastattelemaan yksittäisten kuurojen yhdistysten puheenjohtajia. Heillä oli haastattelussa kaksi roolia: haastattelin heitä sekä yhdistyksen puheenjohtajina että yksittäisinä kuurojen yhteisön jäseninä.

Kuurojen Liiton 41 jäsenyhdistyksestä valikoin kolme haastatteluun järjestöohjaajien suosittelemista yhdistyksistä. Haastateltavat puheenjohtajat Terhi Lappinen, Outi Tuomi-Saarjärvi ja Joonas Lehtimäki olivat kaikki eri ikäluokkaa. 25-vuotiaalta Lehtimäeltä pääsin kysymään nuorten näkökulmaa Kuurojen lehteen.

Keskeisimmät kysymykset kuurojen yhdistysten puheenjohtajille olivat:

- Mikä tekee Kuurojen lehdestä kuurojen oman lehden?
- Löytyisikö yhdistykseltä henkilöitä, jotka voisivat kerätä tietoja alueen kuurojen merkkipäivistä tai tehdä juttua tai ottaa valokuvia yhdistyksen tapahtumista?
- Kuinka aktiivinen olet Facebookissa ja millainen sisältö innostaisi liittymään Kuurojen lehden Facebook-ryhmään?
- Pitäisikö Facebookissa julkaista mieluummin suomen kielellä vai viittomakielellä?

5.1.1 Taustatietoa järjestöohjaajilta

Ennako-oletukseni oli, että yhdistysten omat tapahtumat ja jäsenten merkkipäivät olisivat aiheita, joista yhdistyksiltä voisi saada sisältöä lehteen. Mutta järjestöohjaajat kokivat, että perhepalstalla merkkipäivistä ilmoittaminen on yleisestikin vähentynyt, eikä tällaisia ilmoituksia ole helppo saada yhdistyksiltäkään.

Yhdistysten jäsenilleen järjestämiä tapahtumia voivat olla esimerkiksi yhdistysillat, kesäpäivät, erilaiset juhlat tai vaalipaneelit. Tapahtumista printissä etukäteen ilmoittaminen ei

aina onnistu, koska lehti ilmestyy vain neljä kertaa vuodessa ja yhdistykset harvoin suunnittelevat tapahtumiaan kuukausia etukäteen. Järjestöohjaajat vahvistivat omankin ajatukseni siitä, että pääsääntöisesti yhdistyksiltä ei löydy henkilöitä, joiden olisi mahdollista kirjoittaa tapahtumista juttuja lehteen. Suomen kielen taito on usein heikkoa, eikä sitä haluta näyttää muille. Kuurojen yhdistyksistä löytyy vain yksittäisiä henkilöitä, jotka ovat taitavia kirjoittajia.

Whatsappia eli älypuhelimilla käytettävää pikaviestipalvelua käytetään paljon yhdistysten sisäiseen viestintään. Järjestöohjaajien mukaan toimikunnilla ja hallituksilla on Whatsapp-ryhmiä. Osa niistä, jotka eivät käytä Facebookia ovat opetelleet Whatsappin käytön. Kuitenkin erilaisista sähköisistä viestintätavoista Facebook voisi järjestöohjaajien mielestä toimia parhaiten alustana, jossa Kuurojen lehteen kerättäisiin sisältöä yhdistyksiltä. Syynä tähän on, että julkinen Facebook-ryhmä hyödyttää Kuurojen lehden lisäksi myös kuurojen yhteisön jäseniä:

”Lehden Facebook-ryhmä olisi linkki alueiden välillä ja hyvä tiedotusmahdollisuus yhdistyksille. Myös ne, jotka eivät ole kuurojen yhdistysten jäseniä, saisivat ryhmästä tietoa.”
(Kimmo Jompero)

”Ihmisillä on tuttuja ympäri Suomea ja heistä on kiva seurata, mitä muualla tapahtuu.”
(Asta Tikkanen)

Kolmen järjestöohjaajan haastattelussa tuli vahvasti esille, että monet kuurot haluavat viestiä sosiaalisessa mediassa viittomakielellä mieluummin kuin kirjoittamalla:

”Videolle viittovia tekijöitä löytyisi. Uskon, että he viittoisivat mielellään yhdistysten tapahtumista Facebookissa.” (Annukka Hiekkänen)

Tällä hetkellä yhdistyksillä tai yhteisön jäsenillä ei ole mahdollisuutta julkaista itse videoita missään liiton viestintäkanavassa. Facebook-sivulla voi toki julkaisuun lisätä viitotun kommentin, mutta ne ovat vielä harvinaisia. Onkin merkityksellistä, että Kuurojen lehden Facebook-ryhmä tarjoaisi ensimmäisenä mahdollisuuden viittomakieliseen julkaisuun liiton Facebookissa.

On kuitenkin huomioitava, että kuurojen yhdistysten sosiaalisen median osaamisessa on suurtakin vaihtelua. Järjestöohjaajien mukaan vahva some-osaaminen ja viittomakielinen tiedottaminen yhdistyksen omalla Facebook-sivulla ovat harvinaisempaa. On myös joitakin yhdistyksiä, joissa sosiaalisen median tuntemus on heikkoa tai olematonta:

”Minun alueellani on pari pientä yhdistystä, joiden yhdistysväki on ikääntynyttä, eikä osaa vastata sähköpostiinkaan. Heidän kanssaan kommunikoin kirjeitse tai tekstiviestillä, ja parasta on mennä käymään yhdistyksellä.” (Asta Tikkanen)

Kuurojen lehti on erityisen tärkeä ikääntyneille, ja juuri heidän joukossaan on vielä runsaasti niitä, jotka eivät käytä sosiaalista mediaa. Myös yhdistysten jäsenmäärät ovat pääsääntöisesti laskussa ja nuoria on vaikea saada toimintaan mukaan. Kaikilta 41 Kuurojen Liiton jäsenyhdistykseltä ei voida siis olettaa, että ne pystyisivät laittamaan juttuvinkkejä Facebook-ryhmään tai verkkosivulle, ei suomen kielellä eikä viitottuna.

5.1.2 Kuurojen oma lehti

Kaksi haastatelluista kuurojen yhdistysten puheenjohtajasta oli yli 40-vuotiaita ja heille Kuurojen lehdellä on suurempi merkitys kuin 25-vuotiaalle Turun yhdistyksen puheenjohtajalle. Sekä Lahden kuurojen yhdistyksen puheenjohtaja Terhi Lappinen, 42, että Vaasan kuurojen yhdistyksen puheenjohtaja Outi Tuomi-Saarijärvi, 60, ovat Kuurojen lehden tilaajia. Lappiselle lehti on tullut siitä lähtien, kun hän pääsi ylioppilaaksi. Printtinä ilmestyvä Kuurojen lehti on tärkeä, sitä voi lukea rauhassa aina uudestaan. Hän on myös säästänyt kaikki saamansa lehdet, koska vanhoja lehtiä on ”ihana katsoa”.

Lehden saapumista odotetaan innolla. Tuomi-Saarijärvi asuu miehensä kanssa, ja kun Kuurojen lehti tulee postilaatikkoon, he kilpailevat ensimmäisestä lukuvuorosta. Lappista harmittaa lehden numeroiden tippuminen viidestä neljään, koska seuraavan lehden saapumista joutuu odottamaan liian kauan.

Outi Tuomi-Saarijärven mukaan Kuurojen lehti tuntuu omalta erityisesti sen vuoksi, että valokuvissa esiintyy aina tuttuja, koska kuurojen yhteisö on niin pieni. Myös Lappista valokuvat kuuroista ihmisistä kiinnostavat enemmän kuin teksti, vaikka hän lukeekin myös kaikki lehden jutut.

Kuurojen lehti on tärkeä identiteetilleni. Se tuntuu kuurojen omalta lehdeltä, koska siinä on pelkästään kuurojen asioita. On ihanaa lukea ihmisten elämästä, erityisesti arkielämä kiinnostaa. Edunvalvonnallisetkin asiat kiinnostavat, erityisesti viittomakieleen liittyvät aiheet. Mutta usein poliittiset jutut ja Kuurojen Liiton asiat haukotuttavat. (Terhi Lappinen)

Turun kuurojen yhdistyksen puheenjohtaja Joonas Lehtimäki, 25, on poikkeuksellisen nuori yhdistyksen puheenjohtaja nykypäivänä. Lehtimäki ei ole lukenut aktiivisesti Kuurojen lehteä viime vuosina, mutta lehti on tuttu lapsuudesta. Lehtimäki uskoo, että hänen taapaansa moni kuuroista nuorista ei tilaa lehteä, mutta pystyy halutessaan lukemaan sitä yhdistyksellä tai vanhempien luona. Tosin hän uskoo myös, että Kuurojen lehti ei oikeastaan kiinnosta suurinta osaa nuorista.

Lehtimäki itse selailee lehden, kun se sattuu käsiin ja valitsee sieltä itseään kiinnostavat jutut. Myös nuorta lukijaa kiinnostavat eniten henkilöjutut, esimerkiksi kuurojen yhteisön merkittävien ihmisten tarinoita nuoret lukevat mielellään. Lehtimäen mielestä juttuaiheista nuoria kiinnostavat vähiten politiikka tai Kuurojen Liiton asiat. Yhdistysten tapahtumajutuista Lehtimäkeä saattaisivat kiinnostaa vain suurimpien yhdistysten tapahtumat.

Lehtimäen haastattelu vahvisti ajatusta siitä, että nuoret eivät tilaa tai aktiivisesti lue Kuurojen lehteä. Toki tässäkin on henkilökohtaista vaihtelua, kuten myös Lehtimäki totesi. Lehden on syytä tehdä kohdennettu mainoskampanja, jolla yritetään saada lisää nuoria tilaajia.

Turun kuurojen yhdistyksen puheenjohtaja Lehtimäen mielestä kaikille kuuroille lukijoille Kuurojen lehti ei ole 100-prosenttisesti oma lehti. Kyse on kielestä:

”Kuuro identiteetti näkyy Kuurojen lehdessä, mutta jos kuurolla on heikko suomen kielen taito, ehkä lehti ei tunnu hänestä omalta. Mutta jos lehti olisi kokonaan viittomakielinen, en tiedä riittäisikö sekään.” (Joonas Lehtimäki)

Vaasan kuurojen yhdistyksen puheenjohtaja Outi Tuomi-Saarijärvellä on tästä eriävä mielipide. Hänen miehensä suomen kielen taito ei ole hyvä ja lehden tekstien ymmärtämisessä on hankaluuksia. Silti Tuomi-Saarjärven mukaan Kuurojen lehti tuntuu omalta lehdelta hänen miehestäänkin.

Kuurojen yhdistysten puheenjohtajien kuvailut siitä, mikä tekee Kuurojen lehdestä kuurojen oman lehden, vahvistivat toimituksen aiempia tietoja. Suunnittelussa on jo nyt huomioitu, että osalla lukijoista suomen tai ruotsin kielen taito on puutteellinen. Lehden tekstien pituutta on rajoitettu ja osa juttutyypeistä on visuaalisuuteen perustuvia. Kuurojen lehden yhteisöllisyyden korostamiseksi sisällöissä painotetaan jatkossa entistä enemmän erilaisia henkilöjuttuja ja ihmisten kuvia. Ja vaikka lehdessä on oltava myös edunvalvontaan liittyviä aiheita, muistetaan tarkistaa jokaisen lehden kohdalla, ettei politiikka korostu sisällöissä.

5.1.3 Yhdistykset lehden sisällöntuottajina

Kysyin Lahden, Turun ja Vaasan kuurojen yhdistysten puheenjohtajilta, löytyisikö heidän jäsenistöstään henkilöitä, jotka pystyisivät kirjoittamaan tai kuvaamaan Kuurojen lehteen.

Kaikki kolme puheenjohtajaa kertoivat, että heidän yhdistystensä jäsenistä suurin osa on ikääntyneitä ihmisiä. Lahden yhdistyksessä jäsenmäärä on lisäksi vähentynyt viimeisinä vuosina ja yhdistyksen jäsenissä on vain muutama nuorempi ja keski-ikäinen henkilö.

Terhi Lappinen kertoi, että yhdistykseltä puuttuu luovuutta; suurin osa jäsenistä on passiivisia ja heitä on vaikea saada osallistumaan.

Joonas Lehtimäki kertoi, että Turun yhdistyksen ikääntyneiden jäsenten suomen kielen taito ei ole hyvä. Terhi Lappisen mukaan kielitaidon puutteen lisäksi kirjoittamisessa saattaa pelottaa itsensä asettaminen alttiiksi muiden arvostelulle ja ”uutta sukupolvea kiinnostaa enemmän netti kuin paperilehti”. Hän arvioi myös, että kuurot eivät ole tietoisia, että kuka vain voisi kirjoittaa juttua lehteen.

Outi Tuomi-Saarijärvi on vakuuttunut, että monien Vaasan yhdistyksen jäsenten kielitaito riittäisi tapahtumajutun kirjoittamiseen lehteen. Myös Turun yhdistykseltä saattaisi Lehtimäen arvion mukaan löytyä muutama nuori, joita voisi kiinnostaa lehteen kirjoittaminen.

Tiedustelin puheenjohtajilta myös, onko yhdistyksellä henkilöitä, jotka pystyvät ottamaan hyviä kuvia tapahtumista Kuurojen lehteen. Tuomi-Saarijärven mukaan kuvaustaitoisia henkilöitä on useita, ja Terhi Lappinen nimesi ainoastaan itsensä. Lehtimäelle tulee mieleen yksi nuori yhdistyksen jäsen, jota hän voisi pyytää kuvaamaan.

Kirjoittamiseen ja kuvaamiseen motivoiminen ei ole kuitenkaan yksinkertaista. Outi Tuomi-Saarijärvi uskoo, että ihmiset haluavat osallistua täysipainoisesti tapahtumiin, eivätkä halua jutun kirjoittamisen vievän heidän huomiotaan. Joonas Lehtimäki taas sanoo, että ”henkilön motivaatio kirjoittaa tapahtumasta vaikuttaa enemmän kuin rahallinen palkkio siihen, saako hänet kiinnostumaan lehteen kirjoittamisesta”.

Lehtimäki on oikeassa, sillä ulkoiset motivaatiotekijät, kuten palkkio, eivät ole yhtä kestäviä kuin sisäiset motivaatiotekijät, kuten itsensä toteuttaminen ja halua oppia jotain uutta (Laimio ym. 2011, 22). Mutta lyhytaikaisempina motivaatiotekijänä palkkio voi ratkaista,

saadaanko lehteen juttua. Tähän mennessä lehti ei ole maksanut palkkioita, jos joku kuurojen yhdistyksistä on halunnut kirjoittaa omasta tapahtumastaan lehteen, mutta palkkioita voidaan nyt harkita.

Etukäteen ajattelin, että Kuurojen lehdessä ilmaiseksi julkaistavat perhepalstan merkkipäiväilmoitukset voisivat olla sisältöä, jota yhdistykset voisivat kerätä lehdelle omalta alueeltaan. Merkkipäiväilmoitukset ovatkin kaikkien puheenjohtajien mielestä tärkeää sisältöä lehdessä.

Sekä Lappinen että Lehtimäki huomauttavat, että he voivat lukea evankelis-luterilaisen kirkon Hiljainen seurakunta -lehdestä tiedot avioliittoon vihityistä, kastetuista ja kuolleista kuuroista henkilöistä. Kuurojen lehden perhepalstalla puolestaan julkaistaan kuvallisia merkkipäiväilmoituksia sekä kuolinilmoituksia ja muistokirjoituksia.

Lappinen ei nytkään usko, että hänen yhdistykseltään löytyisi lehdelle kontaktihenkilöä, joka vapaaehtoistyönä keräisi tietoa alueen kuuroista lehden perhepalstalle – ihmisillä kun on nykyisin aina kiire. Palkkio tiedon keräämisestä saattaisi kuitenkin motivoida ryhtymään lehden kontaktihenkilöksi. Lehtimäki on puolestaan valmis kysymään yhdistyksensä jäseniltä, onko kukaan kiinnostunut keräämään tietoa merkkipäivistä oman alueen kuuroilta.

Tuomi-Saarijärvellä on heti ratkaisu valmiina: Vaasan yhdistyksen hallituksen sihteeri voi toimia Kuurojen lehden yhteyshenkilönä. Hän voi kerätä tietoja perhepalstalle alueen kuurojen merkkipäivistä.

Arvelin jo järjestöohjaajien haastattelujen perusteella, että yhdistyksiltä voi olla vaikea saada suomen- tai ruotsinkielistä, kirjoitettua materiaalia printtilehteen. Olin ideoinut, että järjestäisimme kuuroille mahdollisuuden lähettää viitottuja tarinoita lehdelle, joista tekisimme lehtijuttuja.

Lehtimäen mielestä idea oli hyvä. Hän oli kuitenkin huolissaan siitä, miten viittomakielinen tarina kääntyy laadukkaasti suomenkieliseksi, sillä ”viittomakielessä on erilaisia tyytlejä ja vain hyvä kääntäjä saa saman tyylin säilymään tekstissä”.

Myös Tuomi-Saarijärveä innosti mahdollisuus lähettää lehteen viitottuja tarinoita, ja yksi yhteistyömahdollisuuskin tuli mieleen. Vaasan yhdistyksellä on menossa vuonna 2017 juhlavuosi, sillä yhdistys täyttää 120 vuotta. Yhdistys on aloittamassa keräämään viitottuja haastatteluja siitä, millaista yhdistyksellä on ollut ennen. He voivat lähettää lehdelle näitä videoita, joista lehti voi valita tarinoita ja tehdä niistä lehtijutun.

Vaasan yhdistykseltä tuli heti yhteistyötarjouksia, joihin lehden toimitus tarttuu innolla. Vaikuttaa vahvasti siltä, että kirjoitettujen tekstien saaminen kuurojen yhdistyksiltä tulee olemaan hankalaa, ja lehden sekä yhdistysten pitäisi löytää tähän sopivat motivointitavat. Viitottujen tarinoiden lähettäminen saattaisivat innostaa kuuroja, mutta lehden on luotava uusi käytäntö niiden vastaanottamiseen ja kääntämiseen suomen kielelle.

5.1.4 Facebook-ryhmä Kuurojen lehdelle

Turun kuurojen yhdistyksen puheenjohtajan Joonas Lehtimäen mielestä ”tulevaisuudessa yhteisöllisyys on Facebookissa”. Hänen mielestään Facebook on tehokkain tapa saada ihmiset yhteen, koska siellä ihmiset ovat aktiivisimpia.

Tutustuin Kuurojen Liiton 41 jäsenyhdistyksen (katso esimerkiksi Lahden kuurojen yhdistys & Turun kuurojen yhdistys 2017) läsnäoloon Facebookissa käymällä läpi kaikki Facebook-profiilit. Neljäsosalla yhdistyksistä ei ole lainkaan omaa Facebook-sivua tai -ryhmää. Yhdistykset suosivat Facebook-sivua, mutta ryhmiä on myös paljon: kahdeksan julkista ja neljä suljettua ryhmää.

Kuusi yhdistystä käyttää tiedotuksessaan myös viittomakieltä ja kahdessa niistä – Helsingin Kuurojen Yhdistys ry ja Finlandssvenska teckenspråkiga rf – tiedotus on enimmäkseen viittomakielistä. Facebookissa aktiivisesti tiedottavia yhdistyksiä on useita.

Kaikki kolme haastatteluun osallistunutta kuurojen yhdistystä käyttää Facebookia tiedotuksessaan. Joonas Lehtimäen mielestä Facebook on hyvä tiedotuskanava nuorille ja keskiikäisille. Ikääntyneille jäsenille kaikki yhdistykset tiedottavat edelleen Ylen teksti-tv:n kuulosivujen kuurojen yhdistysten sivuilla 552–553, joita Kuurojen Liitto ylläpitää. Muita yhdistysten tiedotuskanavia ovat sähköposti, tekstiviestit ja Whatsapp-ryhmäviestit sekä harvemmin kirje. Tiedotusta tapahtuu myös kasvokkain tavatessa yhdistysten jäsenilloissa.

Yksityishenkilöinä kaikki kolme puheenjohtajaa pitävät matalaa profiilia Facebookissa ja kommentoivat vain, jos aihe on itseä kiinnostava ja siihen tietää vastauksen. Lappisella ei ole omasta mielestään voimakkaita mielipiteitä, ja siksi hän vain seuraa muiden käymiä keskusteluja. Lappinen kertoo myös olevansa ”koukussa Facebookiin” ja viettävänsä siellä paljon aikaa.

Terhi Lappinen ja Outi Tuomi-Saarijärvi ovat jäseninä Facebookin monissa viittomakielisten keskusteluryhmissä. Joonas Lehtimäki ei ole halunnut liittyä jäseneksi viittomakielisten

keskusteluryhmiin Facebookissa. Hän seuraa Kuurojen Liiton virallista Facebook-sivua, mutta ”ryhmiin, joita vain syntyy, ei kiinnosta osallistua”.

Kuurojen lehden Facebook-ryhmä saa kannatusta Lehtimäeltä ja Lappiselta. Lappinen sanoo liittyvänsä jäseneksi, jos sellainen perustetaan. Vaikka Lehtimäen mielestä Facebook-sivun perustaminen lehdelle olisi turhaa, Facebook-ryhmää hän pitää hyvänä ideana, koska kuka vain sen jäsen voisi antaa vinkkejä lehdelle ja tiedottaa omista aiheistaan. Lisäksi lehdellä olisi paikka markkinoida sisältöjään ja saada tykkäyksistä selville, mikä aihe herättää kiinnostusta.

Lehti voisi Lappisen mielestä julkaista Facebook-ryhmässä esimerkiksi gallupeja, joissa klikkaillaan eri vaihtoehtoista, mitä lehteen toivoo. Hän ehdottaa myös, että Facebookissa mainostetaan mahdollisuutta lähettää juttuja lehdelle ja kerrotaan, milloin materiaalien on oltava toimituksessa. Lappinen toivoo, että kuurojen yhdistykset innostuisivat jakamaan videokertomuksia tapahtumistaan. Tapahtumien ennakkotiedottamiseen lehden Facebookia ei kuitenkaan tarvita, koska kuurojen yhdistysten tiedotusta varten on olemassa Facebook-ryhmä ”Yhdistysten tiedotteet ja tapahtumat”.

Sekä Lehtimäen että Lappisen ehdotukset Facebook-ryhmän sisällöistä saavat Kuurojen lehden toimituksen kannatuksen.

Vaasan yhdistyksen puheenjohtaja Tuomi-Saarijärvi ei suhtaudu yhtä positiivisesti lehden Facebook-ryhmään kuin kaksi kollegaansa. Hän ei usko, että hänellä olisi puheenjohtajana aikaa olla aktiivinen lehden Facebook-ryhmässä. Tuomi-Saarijärvi ei ole tykkääjänä myöskään Kuurojen Liiton virallisella Facebook-sivulla.

Lehtimäki on Turun kuurojen yhdistyksen puheenjohtajan pestin lisäksi myös Kuurojen Liiton nuorisotoimikunnan jäsen. Hän rohkaisee lehteä ottamaan yhteyttä nuorisotoimikuntaan, joka ”auttaa mielellään uuden kehittämisessä liitossa”. Nuorisotoimikunnan jäseniä kannattaa Lehtimäen mielestä myös pyytää jäseniksi lehden Facebook-ryhmään. Nämä aktiiviset nuoret ovatkin varmasti Kuurojen lehden kannalta hyviä yhteistyökumppaneita, joiden osaamista kannattaa hyödyntää.

Lehtimäen toinen ehdotus, että ryhmää voisi pyörittää kuulevan toimitussihteerin kanssa yhteistyössä kuuro henkilö, on erittäin kannatettava. Toimituksen on joka tapauksessa ratkaistava jollakin tavalla kieliongelma, koska toimitussihteerin kielitaito ei riitä viittomakielisten videoiden sisällön ymmärtämiseen.

5.1.5 Facebook-julkaisujen kielivalinnat

Vaasan kuurojen yhdistyksen Facebook-sivulla tiedotetaan harvakseltaan ja tiedotus on yleensä suomenkielistä. Turun yhdistys tiedottaa Facebookissa pääasiassa suomeksi. Lahden yhdistys puolestaan mainostaa Facebook-sivullaan tapahtumiaan välillä suomen kielellä ja välillä viittomakielellä. Lappinen tietää, että visuaalisuus ja viittomakieli ovat tärkeitä tiedottamisen välineitä:

”Tekstiin osa kuuroista ei tartu. Parhaiten ihmiset saadaan liikkeelle, jos teemme Facebookiin viitotun mainoksen, jossa on mukana vähän huumoria.” (Terhi Lappinen)

Lappinen toivoo, että ylipäänsä Facebookissa olisi enemmän viittomakielisiä videoita ja että suomenkieliset kommentit olisivat lyhyitä. Napakkuutta hän haluaisi myös joihinkin viittomakielisiin kommentteihin, jotka ovat hänen mielestään liian pitkiä. Itse Lappinen ei koskaan viito Facebookiin suoraan ja hän haluaa aina tarkistaa viittomansa ennen julkaisua. Lappinen kokee, ettei ole erityisen taitava viittoja. Lisäksi videosta tulee selkeämpi, jos sitä on mietitty etukäteen.

Lehtimäki kirjoittaa mieluiten suomeksi lyhyet julkaisut Facebookissa. Tarvittaessa hän myös viittoo videolle asiansa. Hän on huomannut, että kuurot osaavat tehdä myös lyhyitä videoita. Mikäli suomen kielen taito on heikko, kuuro saattaa mieluummin viittoa videon kuin kirjoittaa tekstiä.

Tuomi-Saarijärven mukaan Vaasan yhdistyksen jäsenistä 90 prosenttia käyttää kirjoitettuna kielenä suomen kieltä ja loput ruotsin kieltä. Puheenjohtajan oma äidinkieli on suomi, ja viittomakielen hän oppi vasta 15-vuotiaana. Tästä syystä hän kommentoi Facebookissa aina suomen kielellä, eikä viito videoita.

Kaikki puheenjohtajat kertoivat olevansa kehittämässä yhdistyksensä tiedotusta Facebookissa. Jatkossa viitottuja videoita halutaan käyttää enemmän. Viittomakielen lisääntyminen kuurojen Facebook-viestinnässä vaikuttaakin olevan suuntana. Toisaalta viittomakieli ei ole kaikkien kuurojen yhteisön jäsenten äidinkieli, ja he käyttävät mielellään omaa äidinkieltään, kuten Tuomi-Saarijärvi suomea. Kuurojen lehden on tehtävä myös viitottuja Facebook-julkaisuja ja rohkaistava jäseniäkin niitä laittamaan. Yhteisölle kielikysymys on tärkeä, mutta suomenkielisenä printtilehtenä julkaistavaan Kuurojen lehteenkin liittyy vahva kuurojen yhteisöllisyyden tunne.

5.2 Viittomakielisten keskusteluryhmät Facebookissa

Kuurojen yhteisö on muutakin kuin kuurojen yhdistykset, sillä kaikki viittomakieliset ihmiset eivät ole yhdistysten jäseniä. Kuurojen Liiton järjestöohjaajien haastatteluissa nousi esille, että Facebookista löytyy jo nyt paljon erilaisia ryhmiä, joissa viittomakieliset keskustelevat.

Aloittaessani tutkimusta en ollut huomionnut viittomakielisten Facebook-ryhmiä, koska minulla ei ollut niistä tarkempaa tietoa. Prosessin edetessä päätin liittää kyseiset ryhmät mukaan kehittämistyöhöni, sillä uskoin oppivani niistä hyödyllisiä asioita Kuurojen lehden Facebook-ryhmän perustamista varten. Näin tehdessäni kehittämismenetelmäni fokus siirtyi entistä enemmän Facebookiin. Toisaalta, kuten Turun kuurojen yhdistyksen puheenjohtaja Joonas Lehtimäki totesi, yhteisöllisyyden tulevaisuus on Facebookissa.

Tein ensin pintapuolisia havaintoja erilaisista viittomakielisten Facebook-ryhmistä ja havaitsin, että sama henkilö toimii ylläpitäjänä monissa niistä. Syventääkseni tietämystäni näistä ryhmistä haastattelin Outi Ahosta, joka on perustanut useita Facebook-ryhmiä viittomakielisille ja ylläpitää niitä aktiivisesti vapaaehtois pohjalta. Halusin saada tietoa ryhmistä, jotta pystyn määrittelemään Kuurojen lehden Facebook-ryhmälle teemoja, jotka tarjoavat jotain erilaista kuurojen yhteisölle.

Tein alustavaan kysymyksenasetteluun lisäyksiä, koska viittomakielisten ryhmät eivät olleet mukana alusta asti kehittämistyössäni. Keskeisimmät kysymykset Facebook-ryhmien ylläpitäjälle Outi Ahoselle olivat:

- Mihin tällaisia viittomakielisten Facebook-ryhmiä tarvitaan?
- Millainen keskustelukulttuuri ryhmässä on?

5.2.1 Havaintoja ryhmistä

Jos lehdelle perustetaan Facebook-ryhmä, joudumme kilpailemaan nykyisten viittomakielisille tarkoitettujen ryhmien kanssa kuurojen huomiosta. Tarkastelemalla suosituimpien viittomakielisten Facebookin keskusteluryhmien julkaisemisen aktiivisuutta ja laatua halusin luoda kuvaa siitä, millaista julkaiseminen voisi olla myös lehden Facebook-ryhmässä. Yleiskuvan luomiseksi kävin ensin ryhmiä läpi Facebookissa ja tarkastelin niiden jäsenmääriä, julkaisujen sisältöjä ja viitottujen videoiden määrää.

Osa ryhmistä on suljettuja, kuten *Meidän kaunis, rakas viittomakielemme ja kulttuurimme!*, joka on ryhmistä aktiivisin ja suosituin 1 565 jäsenellä (23.3.2017). Kesäkuussa 2015 perustetussa ryhmässä viittomakieliset web-kameralla kuvatut videot ovat suosituimpia kuin

julkisissa ryhmissä. Julkaisujen aiheet vaihtelevat vaalivideoista tapahtumailmoituksiin. Usein niissä tehdään joukkoistus kysymällä, miten kukin viitto tietyn viittoman.

Julkisessa ryhmässä *Herää, Kelan tulkkauspalvelu!* keskustellaan aktiivisesti tulkkauspalveluista ja etsitään tulkkeja kiireellisissä tilanteissa. Julkisista ryhmistä tämä on suosituin 1 444 jäsenellä (23.3.2017). Joulukuussa 2013 perustetun ryhmän julkaisuissa käytetään pääasiassa suomen kieltä, mutta ryhmästä löytyy myös web-kameralla kuvattuja videoita, joissa julkaisija kertoo asiansa viittomakielellä.

Viittomakieliset palvelut on julkinen ryhmä, ja siinä on 485 jäsentä (23.3.2017). Ryhmässä julkaistaan harvakseltaan vinkkejä tai kysymyksiä, mistä saa palvelua viittomakielellä. Viittomakieliset palvelut -ryhmää ylläpitävät samat kaksi aktiivista kuurojen yhteisön jäsentä kuin suljettua Meidän kaunis, rakas viittomakielemme ja kulttuurimme! -ryhmää. Toinen heistä on ainoa ylläpitäjä Herää, Kelan tulkkauspalvelu! -ryhmässä. Viittomakieliset palvelut -ryhmässä videoitu kommentti tai keskustelun aloitus on harvinaisuus.

Kuurojen yhdistysten perustama julkinen ryhmä *Yhdistysten tiedotteet ja tapahtumat* on tarkoitettu yhdistyksille omien tapahtumatietojen levittämiseen. Sen julkaisuissa ovat vahvasti esillä myös järjestöt, kuten Kuurojen Liitto. Liiton järjestöohjaajat ovat käyttäneet ryhmää tiedotusasioissa. Myös liiton konserniin kuuluva Kuurojen kansanopisto mainostaa joitakin kurssejaan ryhmässä. Ryhmässä on 445 jäsentä (23.3.2017), ja heistä ylläpitäjinä toimii 28 yhdistysaktiivia.

Julkisen *Kuurojen historia* -ryhmän ylläpitäjinä toimii kuusi kuurojen historiaseuran jäsentä. Jäseniä on 674 (23.3.2017). Ryhmässä julkaistaan paljon vanhoja valokuvia.

Julkisista ryhmistä löytyy vielä *Viittomakielisten olohuone*, jossa on 335 jäsentä (23.3.2017). Tässä ryhmässä keskustelun aiheita ei ole mitenkään rajattu. Aiheet eivät useinkaan liity kuurouteen tai viittomakieleen ja ovat viihteellisempiä kuin muissa edellä mainituissa ryhmissä. Ryhmää ylläpitää yksi nuori yhteisön jäsen.

Lisäksi on useita pienempiä suljettuja ryhmiä, jotka liittyvät yleensä harrastukseen, kuten Viittomakieliset kädentaitajat, Viittomakielisten matkat, Viittovat kiekkofanit ja Viittovat geokätköilijät.

Jäsenenä ryhmissä on viittomakielisiä kuuroja ja kuurojen vanhempien kuulevia lapsia sekä kuurojen parissa – kouluissa, järjestöissä, seurakunnassa, tulkki- tai hoivapalveluja tarjoavissa yrityksissä ja muualla – työskenteleviä henkilöitä sekä tulkkiopiskelijoita. Näitä

samoja ihmisiä tavoittelee myös Kuurojen lehden Facebook-ryhmä. Siksi Kuurojen lehdellä pitää myös olla antaa jotain uutta, mitä jo olemassa olevat ryhmät eivät vielä tarjoa.

Nopealla tarkastelulla näissä ryhmissä viittomakielinen viestintä oli huomattavasti harvempaa kuin suomenkielinen. Suljetussa Meidän kaunis, rakas viittomakielemme ja kulttuurimme! -ryhmässä viestitään viitotuilla videoilla useammin kuin muissa ryhmissä. Keskusteluissa ei osunut silmään ylilyöntejä, joten sain Facebook-ryhmien keskustelukulttuurista positiivisen kuvan. Kuurojen lehden tulevassa Facebook-ryhmässä on löydettävä myös omanlaisensa keskustelukulttuuri, mihin voi ylläpitäjänä vaikuttaa muun muassa tekemällä selkeät ohjeet ja syöttämällä ryhmälle haluamiaan aiheita.

5.2.2 Viittomakielisten omien Facebook-ryhmien tarve

Outi Ahosen haastattelun perusteella löysin kolme syytä, mihin viittomakielisten Facebookin keskusteluryhmiä tarvitaan. Ensinnäkin Facebook-ryhmää voi hyödyntää joukkoistamiseen sekä tiedon keräämiseen ja jakamiseen – tiedon joka hyödyttää sekä ylläpitäjää että ryhmän jäseniä. Toiseksi ne tarjoavat paikan viittomakieliselle keskustelulle muiden kuurojen yhteisön jäsenten kesken. Kolmanneksi ryhmistä löytyy uusia kontakteja ja vertaistukea.

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa lehtorina työskentelevä Ahonen kertoo tekevänsä parhaillaan väitöskirjaa Karjalan kuurojen muistitiedosta. Hän perustikin Suomen kuurojen historia -ryhmän kerätäkseen tietoa väitöskirjaansa varten. Ryhmässä hän on tehnyt myös joukkoistamista, esimerkiksi kysymällä, missä Suomessa asuu evakkoja. Historia-ryhmässä jaetaan myös paljon vanhoja valokuvia ja kerrotaan niihin liittyviä tarinoita.

Viittomakieliset palvelut -ryhmässä jaetaan tietoa paikoista, joissa saa viittomakielistä asiakaspalvelua. Tietoa jakavat asiakkaana viittomakieliseen palveluun törmänneet ryhmän jäsenet sekä palvelujen tuottajat. Ahonen perusti ryhmän, koska halusi keskustelua omakielisistä palveluista. Ryhmä ei ole tarkoitettu palveluille, joissa on mahdollista saada viittomakielen tulkkausta.

Koko Viittomakieliset palvelut -ryhmä on siis tarkoituksestaan lähtien joukkoistamista. Se on perustettu yhteiseen tiedon keräämiseen, ja tietoa voivat hyödyntää kaikki ryhmän jäsenet ja sitä seuraavat viittomakieliset.

Ahonen perusti suosittuun Meidän kaunis, rakas viittomakieleemme ja kulttuurimme! -ryhmän 2015, koska hän halusi myös viittomakielistä keskustelua Facebookiin. Ryhmän kuvauksessa Facebookissa sanotaan: ”Ryhmässä keskustellaan viittojen suomalaisella ja myös suomenruotsalaisella viittomakielellä viittomakielisyydestä, kuuroudesta ja viittomakielten vaalimisesta. Viittoma on vapaa!”

Ahosen mielestä sosiaalisen median etu on yhteisöllisyys ja viittomakielisen materiaalin helppo julkaisu. Ahonen näkee Facebookin paikkana, joka tarjoaa mahdollisuuden tapamiseen, vaikka kasvokkain ei voisikaan nähdä. Facebookissa voi keskustella aina halutesaan, eikä se ole sidottu tiettyyn aikaan ja paikkaan. Voidaan kai sanoa, että kuurojen yhteisöllisyys on siirtynyt jossain määrin yhdistyksiltä sosiaaliseen mediaan. Ahonen muistuttaa, että mahdollisuuksien kirjo on nykyisin suurempi kuin ennen, jolloin kuurojen yhdistyksillä oli vielä vilkasta elämää.

Facebook-ryhmät mahdollistavat myös kuurojen yhteisön jäsenten keskinäisen tukemisen. Esimerkiksi kevään 2017 kuntavaalien viittomakieliset ehdokkaat lobbasivat itseään ja saivat kannustavia viestejä ryhmäläisiltä.

Ahosen ylläpitämissä Facebook-ryhmissä on myös löydetty uusia kavereita, esimerkiksi kaksi sisäkorvaistutetta käyttävää henkilöä sai tietää, että he asuvat samalla paikkakunnalla, ja alkoivat pitää yhteyttä keskenään.

Kuurojen lehden Facebook-ryhmä voi hyödyntää kaikkia näitä tarkoituksia. Tavoitteena on kerätä tietoa lehden käyttöön joko keskusteluista poimien tai toimituksen tekemillä joukkoistuksilla. Myös lehden Facebook-yhteisössä kuurot voivat keskustella suomen kielellä tai viittomakielellä muiden yhteisön jäsenten kesken. Lehden Facebook-ryhmä tulee tarjoamaan kuurojen yhdistyksille paikan jakaa esimerkiksi tarinoita omista tapahtumistaan muille yhdistyksille ja yhteisön jäsenille. Ja ehkäpä myös lehden Facebook-ryhmän jäsenet löytävät uusia kontakteja ryhmästä.

5.2.3 Keskustelukulttuuri Facebook-ryhmissä

Viittomakielisten ryhmissä some-etikettiä on harjoiteltu jo muutaman vuoden, ja suurimmat ylilyönnit tehtiin Outi Ahosen mukaan alkuaikoina. Näihin hänen piti puuttua ja kertoa, että keskustelun on oltava ”hyvän maun mukaista”. Keskustelun periaatteet on luotu yhdessä ryhmäläisten kanssa. Tavoite on, että ryhmäläisillä on turvallinen tunne laittaa kommentteja ryhmään ilman pelkoa pilkasta.

Ahonen varmistaa keskustelun tason katsomalla itse videot ennen kuin ne julkaistaan. Toisin kommenttikentässä julkaistavia videokommentteja hän ei etukäteen tarkista. Ahonen myös tarkistaa profiilit ennen jäsenyyden hyväksymistä ja karsii pois selvät valeprofiilit. Muutaman jäsenen hän on poistanut ryhmästä, kun henkilö ei ole noudattanut yhteisön yhteisiä sääntöjä.

Vaikka Facebook-ryhmät on perustettu viittomakielisille ja viittomakielistä keskustelua varten, suuri osa julkaisuista ja kommentteista on suomenkielisiä. Kuitenkin eri-ikäiset ryhmäläiset ovat enenevässä määrin julkaisseet yhteensä satoja viitottuja videoita. Ahonen sanookin, että ”ihmisten itseluottamus on alkanut kasvaa ryhmässä, ja he ovat ymmärtäneet voivansa ilmaista itseään vapaamuotoisesti, sillä sosiaalisessa mediassa viestimisen ei tarvitse olla täydellistä”.

Kun selasin Meidän kaunis, rakas viittomakielemme ja kulttuurimme! -ryhmän julkaisuja Facebookissa, huomasin, että tyypillisessä julkaisussa kysytään muilta jäseniltä, miten he viittovat tietyn viittoman. Viittomakielessä voi olla monta eri tapaa ilmaista yhtä asiaa. Ahonen kertoi esimerkkinä, kuinka Ylen Viittomakielisissä uutisissa kerrottiin Pietarissa 3.4.2017 tapahtuneesta terrori-iskusta. Sen jälkeen Facebook-ryhmän jäsen aloitti keskustelun siitä, miten kaupungin nimi viitotaan, koska uutisissa Pietari viitottiin eri tavalla kuin hän itse sen viittoo. Tämä sai aikaan erityisen pitkän keskusteluketjun, jossa kommentteja julkaistiin sekä suomeksi että viitottuna.

Myös Kuurojen lehden Facebook-ryhmässä on huolehdittava siitä, että keskustelu on riittävän kohteliasta, eikä ihmisiä pelota kommentoida ryhmässä. Ylläpitäjänä lehden ei kannata olla liian dominoiva, vaan antaa myös ryhmän jäsenten määrittää melko vapaasti keskustelujen sisältöjä, jotta se myös tuntuu heidän yhteisöltään. Lehti hyötyy siitä, että viittomakielisten ryhmissä on jo opeteltu vuosia some-etikettiä, joten ehkä suuremmilta jäsenten tekemiltä ylilyönneiltä vältytään.

Toimitus julkaisee Kuurojen lehden Facebook-ryhmässä vapaamuotoisia tekstejä ja videoita. Videot kuvataan aina älypuhelimella, eikä liiton ammattilaiskameroilla. Tällä välitetään samaa viestiä, jota Ahonenkin on halunnut sanoa, että viestimisen ei tarvitse olla täydellistä.

5.3 Paikallislehti Loviisan Sanomien Facebook-yhteisö

Sain tietää Aikakauslehtien Liiton järjestämällä Suurilla lehtipäivillä 3.11.2016, että paikallislehti Loviisan Sanomilla on käytössään julkinen Facebook-ryhmä. Samassa tilaisuudessa näin myös luennon Aikakauslehtien Liiton tilaamasta Suuresta some-tutkimuksesta 2016, jossa tutkittiin muun muassa paikallislehtien Facebook-tykkääjiä. Loviisan Sanomat oli ollut yksi tutkittavista sanomalehdistä. Näistä syistä valitsin Loviisan Sanomat benchmarking-mediaksi Kuurojen lehdelle.

Benchmarkingin tavoite oli etsiä kehittämideoita Kuurojen lehden Facebookiin. Olin jo tutkinut Facebookia kuurojen näkökulmasta, mutta halusin mukaan myös esimerkin lehti-maailmasta.

Benchmarking toteutettiin haastatteleamalla vertailumedian päätoimittajaa kahdesti puhelimitse sekä etsimällä tietoa Loviisan Sanomien Facebook-ryhmästä. Keskeisimmät kysymykset päätoimittaja Arto Henrikssonille olivat:

- Mikä on Facebook-ryhmän merkitys lehdelle?
- Millaista sisältöä Facebook-ryhmässä tuotetaan?
- Mitkä ovat toimituksen haasteet Facebook-ryhmän ylläpitämisessä?

Suomessa ilmestyy noin 200 sanomalehteä ja 175 niistä kuuluu Sanomalehtien Liittoon. Paikallislehtiä Sanomalehtien liiton jäsenenä on noin 140 kappaletta. (Sanomalehtien liitto 2017.)

Sanomalehtien liiton verkkosivulla kerrotaan, että ”Sanomalehti on paperisen sanomalehden ja siihen mahdollisesti liittyvien verkkolehden ja sähköisten uutis- ja ilmoituspalvelujen kokonaisuus”. Paikallislehdeksi määritellään vähintään kerran viikossa ilmestyvä tilattava, maksullinen sanomalehti, jossa painotetaan paikallista sisältöä ja ilmoituksia sekä painetussa että sähköisessä muodossa. (Sanomalehtien liitto 2017.)

Loviisan Sanomien Facebook-ryhmän kuvauksessa kerrotaan, että sanomalehti on perustettu vuonna 1916. Tuotteisiin kuuluu kahdesti viikossa ilmestyvä printtilehti ja Lovari.fi-verkkosivusto. Loviisan Sanomat kertoo olevansa sitoutumaton. Levikkialueellaan Loviisan seudulla se on laajalevikkisin sanomalehti. (Loviisan Sanomat 2017.)

5.3.1 Facebook-ryhmän edut lehdelle

Kun Loviisan Sanomien Facebook-ryhmää perustettiin, tavoitteena oli saada ohjattua kävijöitä ryhmästä lehden verkkosivulle, jossa on maksullista sisältöä ja mainoksia. Päätoimittaja Arto Henrikssonin mukaan tavoitteessa on myös onnistuttu, sillä Facebook-ryhmä

tuo eniten lukijoita Lovari.fi-verkkosivustolle. Loviisan Sanomat linkittää Facebookiin omaa sisältöään noin 20–30 juttua viikossa. Kun verkkosisältö linkitetään Facebook-ryhmään, se tuo vähintään 2 000 lukijaa lovari.fi-verkkosivustolle.

Printtilehdessä Facebookia hyödynnetään julkaisemalla ryhmässä esitettyjä kommentteja Valvomo-palstalla ja keräämällä juttuvinkkejä. Facebook-ryhmän kuvauksessa kerrotaan, että ”Loviisan Sanomat varaa oikeuden käyttää ryhmän jäsenten Loviisan Sanomien ryhmässä julkaisemaa sisältöä”. Esimerkiksi tieto tulipalosta tai muusta onnettomuudesta saatetaan julkaista ensin Facebook-ryhmässä, josta toimitus nappaa aiheen. Lehti siis myös häviää välillä uutiskilpailun ryhmälle.

Päätoimittajan mukaan joukkoistamisessa Loviisan Sanomat on käyttänyt Facebook-ryhmää muutaman kerran, kun toimittaja on esimerkiksi pyytänyt jäseniä kertomaan, missä on aiemmin sijainnut kauppoja ja kouluja.

Paikallislehdillä on harvemmin käytössä Facebook-ryhmä kuin Facebook-sivu. Paikallislehdistä Loviisan Sanomilla ja sen sisarlehdellä Östnylandilla on Facebook-ryhmä sekä sivu, mutta ryhmiä on Henrikssonin mukaan myös muutamalla muulla paikallislehdellä.

Päätoimittaja Henrikssonin mukaan Loviisan Sanomat valitsi Facebook-ryhmän, koska ryhmän jäsenet voivat osallistua aktiivisesti ryhmän elävänä pittoon. Sivun on jäykempi ja sen ylläpito edellyttää ylläpitäjältä enemmän, jos sivusto halutaan pitää aktiivisena.

Henriksson suosittelee Facebook-ryhmää lehdille, jotka haluavat lisätä julkaisunsa yhteisöllisyyttä: ”Sivu on ylhäältä alaspäin annettu. Ryhmässä jäsenet ovat tasa-arvoisia, koska kaikki saavat osallistua sisällön tuottamiseen”. Henriksson tietää, että ryhmän jäsenet arvostavat sitä, että voivat myös itse aloittaa keskusteluja.

Keskusteluun voivat osallistua vain Facebook-ryhmän 5 305 jäsentä (2.3.2017), mutta ryhmän 25 000 seuraajaa muodostavat Loviisan Sanomien suurimman yhteisön päätoimittajan mukaan. Facebook-ryhmän suosio ei ole kuitenkaan karsinut lukijoita paperilehdeltä, joka on edelleen päätuote. Paperilehdellä on noin 4 400 tilaajaa ja noin 10 000 lukijaa. Lovari.fi-verkkosivustolla on puolestaan noin 14 000 viikkokävijää Henrikssonin mukaan.

Facebook-ryhmä perustettiin maaliskuussa 2011. Päätoimittaja Henrikssonin mukaan Loviisan Sanomat ei aktiivisesti yrittänyt kerätä ryhmään jäseniä, mutta muutama aktiivinen

jäsen otti omatoimisesti roolikseen jäsenten haalimisen. Viimeiset kaksi vuotta jäsenmäärän ja sisällön määrän nousu on ollut jyrkintä. Henriksson uskoo, että ryhmän jäsenmäärä tulee vielä kaksinkertaistumaan:

”Yksi uusi tulija tuo omasta piiristään tullessaan kymmenen jäsentä lisää, kun he huomavat Facebook-kaverinsa olevan Loviisan Sanomien ryhmässä.”

Sanomalehtien Liitto teetti tutkimusyritys Tietoykkösellä sosiaalisen median tutkimuksen vuonna 2016. Yksi osa Suuressa some-tutkimuksessa oli Facebook-tykkääjätutkimus, johon osallistui kolme alueellista sanomalehteä (Aamulehti, Kaleva ja Keski-suomalainen) sekä kaksi paikallislehteä (Loviisan Sanomat ja Koillissanomat). (Herranen 3.11.2016.) Tutkimuksen tuloksia esiteltiin Sanomalehtien Liiton Suurilla lehtipäivillä marraskuussa 2016, mutta varsinainen raportti on vain jäsenlehtien käytössä.

Tutkimuksessa selvisi, että paikallislehdessä korostuu yhteisöllisyyden merkitys. Paikallislehdissä näkyi myös se, että lehden parissa halutaan olla silloinkin, kun printtilehti ei ilmesty. Lisäksi todettiin, että Facebook-ryhmä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja sitä kautta tilaajasuuhdetta. Facebook-sivun tai -ryhmän jäsenistä noin 44 prosenttia on lehden tilaajia Sanomalehtien Liiton teettämän tutkimuksen mukaan. Facebook-ryhmään kuulumisen lisäksi yhteisöllisyyden kokemusta enemmän kuin pelkkä paperilehden tilaaminen. (Herranen 3.11.2016.)

Loviisan Sanomien Facebook-ryhmä tarjoaa kiinnostavan mallin, jota voidaan soveltaa Kuurojen lehden Facebook-ryhmään, jonka perustamisella tavoitellaan juuri lehden yhteisöllisyyden lisäämistä. Siitä tulee myös paikka, jossa lehti voi jakaa verkossa julkaistut lehden sisällöt sekä tehdä keskustelunavauksia. Paperilehdessä olleita juttuja ei ole tarkoitus julkaista Facebookissa, vaan lehden verkkosisältöjä. Tosin on vielä päätettävä, tarjotaanko kaikki Kuurojen lehden tulevat verkkosisällöt ilmaiseksi lukijoille vai onko myös meidän tarkoituksemme ohjata ihmisiä Facebook-ryhmästä verkkosivulle maksullisten sisältöjen luo.

Kuurojen lehti aikoo hyödyntää Facebook-ryhmänsä sisältöjä printtilehdessä eri tavoin. Joukkoistamalla voi yksinkertaisimmillaan kerätä tietoa kysymällä, mistä aiheesta tai henkilöstä ryhmän jäsenet haluavat juttua lehteen. Lisäksi printtilehteen on mahdollista tehdä palsta, joka perustuu Kuurojen lehden Facebook-yhteisön sisältöihin.

Vaikka Loviisan Sanomiin ei hankittu aktiivisesti uusia jäseniä, Kuurojen lehden osalta ryhmää tullaan markkinoimaan aktiivisesti. Lisäksi aktivoidaan avainryhmiä, kuten lehden toimitusneuvoston jäseniä ja järjestöohjaajia, jakamaan yhteisölle tietoa ryhmästä.

5.3.2 Julkaisujen sisällöt

Loviisan Sanomien Facebook-ryhmän sisällöistä on Henrikssonin mukaan jopa 85–90 prosenttia jäsenten tuottamaa tai linkittämää. Erityisen aktiivisia sisällön tuottajia on 10–20 jäsentä.

Loviisan Sanomien Facebook-ryhmä on perustettu vuonna 2011, joten sen nykyistä sisällöntuotannon tilannetta ei voida verrata vasta nyt perustettavaan Kuurojen lehden Facebookiin. Henrikssonin mukaan vasta viimeisten kahden vuoden aikana jäsenten tuottamien sisältöjen määrä on noussut nopeasti, joten Loviisan Sanomilla kesti vuosia saada ryhmä niin aktiiviseksi kuin se on tänä päivänä.

Loviisan Sanomien Facebook-ryhmän jäsenten julkaisujen aiheet vaihtelevat laidasta laitaan, mutta luonnollisesti aiheet ovat useimmiten paikallisia. Aihekirjoon kuuluu myös maailmanpolitiikkaa, vaikka osa ryhmäläisistä on toivonut, että keskityttäisiin paikallisiin aiheisiin. Henriksson kertoo, että toimitus ei ole kuitenkaan halunnut rajata keskustelun aiheita.

Kävin 21.3.2017 läpi Loviisan Sanomien Facebook-ryhmän julkaisuja ja poimin niistä esimerkkejä kuvaamaan ryhmän aihekirjoa. Loviisan Sanomat julkaisee päivittäin useita verkkojuttujaan ryhmässä, mutta ryhmän jäsenten julkaisuissa

- ilmoitetaan ennakkoon paikallisista tapahtumista
- ehdotetaan kokoontumisia, kuten Formula 1 -kisakatsomon perustamista
- jaetaan tietoa esimerkiksi varamummitoiminnasta, kun henkilö sitä pyytää
- keskustellaan pitkässä puolesta ja vastaan viestiketjussa maahanmuutosta
- nostetaan esille maailmanpolitiikkaa, kuten presidentti Trumpin tekemisiä
- jaetaan muiden medioiden verkkojuttuja, joiden aihe liittyy usein omaan alueeseen
- saadaan paljon tykkäyksiä kauniilla luontokuvalla.

Kuurojen lehden Facebook-ryhmän sisällöt tulevat osittain poikkeamaan Loviisan Sanomien julkaisuista. Viittomakielisille on jo erilaisia Facebook-ryhmiä, joiden aihealueet perustuvat viittomakielisistä palveluista ilmoittamiseen, tulkkauksesta keskusteluun, viittomakielestä keskusteluun, historiallisten aiheiden puntaroimiseen ja yhdistysten tapahtumista tiedottamiseen. Ne vievät siis jo ison osan kiinnostavista aihealueista. Kuurojen lehden Facebook-sivulla voisivat olla käytössä Loviisan Sanomien julkaisujen tyypeistä muiden

medioiden juttujen jakaminen, kepeät valokuvat sekä lehden omien verkkosisältöjen jakaminen. Lisäksi kuurojen toivotaan jakavan Kuurojen lehden Facebookissa videotarinoita tai valokuvia sekä juttuvinkkejä lehdelle.

On kuitenkin viisasta, että toimitus ei rajaa etukäteen liikaa keskustelun aiheita, vaan ryhmän julkaisujen sisältöjen annetaan muotoutua myös jäsenten kiinnostusten mukaan.

5.3.3 Facebook-ryhmän ylläpidon haasteet

Julkiseen ryhmään liittyy Henrikssonin mukaan ylläpitäjän kannalta myös haasteita. Jaotelin ne viiteen: *rajun debatin riski maineelle, moderointi iltaisin ja viikonloppuisin, päätoimittajan vs. julkaisijan rikosoikeudellinen vastuu, valeprofiilien haitat ja ylläpitäjän antama kuva itsestään.*

Rajun debatin riski maineelle. Henriksson kertoo, että Loviisan Sanomien Facebook-ryhmän sääntöjen mukaan ”ei saa julkaista sisältöä, joka rikkoo lakia tai loukkaa jonkun kunniaa tai yksityisyyden suojaa, eikä myöskään sisältöä, joka on räikeästi hyvien tapojen vastaista”. Suorasanaista keskustelua on saanut käydä.

Maahanmuuttajakeskustelun käydessä vilkkaana koko Suomessa vuonna 2016, myös Loviisan Sanomien Facebookissa keskustelu kuumeni. Henrikssonin mukaan ”on oltava kieli keskellä suuta, jotta ns. someraivo ei käänny ylläpitäjää vastaan”. Raju debatti voi myös olla riski lehden maineelle. Yhdessä tapauksessa muutamat aktiiviset Loviisan Sanomien Facebook-ryhmän jäsenet arvostelivat lehden linjaa keskustelussa liian sallivaksi ja ilmoittivat näyttävästi eroavansa ryhmästä. Paikallinen radiokanava teki tapauksesta radiojutun. Pöly on kuitenkin laskeutunut, ja kyseiset henkilöt ovat myöhemmin palanneet ryhmän jäseniksi.

Moderointi iltaisin ja viikonloppuisin. Päätoimittaja toimii ryhmässä ylläpitäjänä ja kaksi muuta Loviisan Sanomien toimituksen jäsentä toimivat moderaattoreina. Toimituksen on mahdoton ehtiä katsomaan kaikkiin keskusteluihin tulleita kommentteja, joten jäseniä rohkaistaan tekemään ilmiantoja. Henrikssonin mukaan 70 prosenttia sisältöä koskevista ilmiannoista on kuitenkin turhia.

Ilmiantoja tulee useimmiten viikonloppuisin ja öisin, ja aamuisin toimitus siivoaa keskustelut. Henriksson tietää, että myös ryhmän jäsenet käyvät poistamassa omia kommenttejaan seuraavana aamuna, kun huomaavat päivänvalossa, ettei oma teksti ollutkaan sopivaa.

Ilmiannot liittyvät usein mainontaan, koska ryhmäläiset eivät aina ymmärrä, miksi jotain mainontaa hyväksytään ja jotain ei. Toimitus on linjannut, että vaikka mainonta on kiellettyä, ryhmässä sallitaan yleishyödyllinen mainonta tapahtumista, joihin ei ole pääsymaksua. Loviisan Sanomien Facebook-ryhmän sisältöjä onkin moderoitu vain vähän: kaupalliset mainokset ja vihakirjoitukset on poistettu.

Päätoimittaja seuraa Facebook-ryhmän toimintaa myös iltaisin ja viikonloppuisin lähes tunneittain. Vaikka keskustelu olisi mahdollista sulkea tietyksi ajaksi, esimerkiksi yöksi, toimitus ei ole halunnut näin tehdä. Päätoimittajaa auttaa seuraamisessa Facebookin push-ominaisuus eli puhelin ilmoittaa merkkiäänellä uusista julkaisuista ryhmässä.

Jos toimitus huomaa, että sääntöjä on rikottu, henkilölle voidaan antaa huomautus tai varoitus. Rajuin rangaistus on ryhmästä erottaminen määräajaksi tai pysyvästi. Jäseniä on erotettu yhteensä 36, osa määräajaksi.

Rasismiin liittyviä ilmiäntoja onkin tullut nykyisin vähemmän, koska aikaisempien maahanmuuttoon liittyvien keskustelujen jäljiltä joukko jäseniä on erotettu määräajaksi ryhmästä.

Päätoimittajan vs. julkaisijan rikosoikeudellinen vastuu. Loviisan Sanomien Facebook-ryhmän sisällöistä on tehty myös tutkintapyyntöjä poliisille ja yksi oikeuskanslerille. Yksi ryhmästä erotetuista henkilöistä teki rikosilmoituksen erottamisestaan, mutta syyttäjä keskeytti poliisin esitutkinnan tarpeettomana. Samalla poliisi selvitti, että tämän kaltaisella palstalla päätoimittaja ei ole juridisesti vastuussa siitä, mitä ihmiset julkaisevat ryhmässä. Sananvapauslaki lähtee siitä, että rikollisen kirjoituksen kirjoittaja vastaa itse tekstistään tai kuvastaan. Päätoimittaja voi kuitenkin joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen, mikäli ryhmän moderaattori sallii selkeästi rikollisen kirjoittelun jatkua eikä poista kirjoituksia.

Valeprofiilien haitat. Ryhmän jäseneksi hyväksytään vain omalla nimellään esiintyviä kirjoittajia. Henriksson myöntää, että profiileja ei tarkasteta riittävän huolellisesti. Hyväksymiskynnys on alhainen, koska muuten profiilien tutkimiseen menee liikaa työaika. Yksi ryhmän ylläpidon ongelmista ovatkin valeprofiilit, joiden kautta ryhmään yritetään levittää haittakoodia. Toisinaan haittakoodi on päässyt ryhmään ja lisännyt jokaisen keskusteluketjun loppuun linkin kaupallisesta sivusta. Toimitus joutuu silloin poistamaan linkit yksitellen. Tämä ongelma on jatkuva julkisessa Facebook-ryhmässä, mutta Loviisan Sanomat on välttynyt vakavammilta haitoilta.

Ylläpitäjän antama kuva itsestään. Henriksson neuvoo, että ylläpitäjä ei saa vaikuttaa kop-pavalta palstalaisia kohtaan ja palautteet pitää ottaa tosissaan. Kun ylläpitäjä esiintyy si-vulla omalla nimellään, ryhmäläiset myös kohdistavat hänelle kysymyksiä. Osa Henrikssonin saamista kysymyksistä koskee esimerkiksi Facebookin yleisiä toiminnallisuuksia, ja hän joutuu siksi jättämään niihin vastaamatta, koska aika ei riitä kaikkeen. Tästä taas voi tulla ryhmäläisille negatiivinen mielikuva ylläpitäjistä, joten vastaamiset ja vastaamatta jättämiset pitää tehdä harkiten.

Jokaiseen viiteen kohtaan liittyy Kuurojen lehden osalta pohdinta, miten resurssit riittävät kaikkeen Facebook-ryhmän tuottamaan työhön. Kuurojen lehden toimitussihteerinä minun on käytävä keskustelu esimieheni kanssa ajankäytöstä, sillä moderointi varsinaisen työ-ajan ulkopuolella ei voi olla edellytyksenä. Loviisan Sanomien Arto Henriksson sanoi, että hänellä päätoimittajana ei ole varsinaista työaika ja että hänelle ryhmän valvominen sopii myös viikonloppuisin. Loviisan Sanomien Facebook-ryhmä on huomattavasti isompi jä-senmäärältään kuin viittomakielisten Facebook-ryhmät, joten haasteemme tulevat ole-maan samoja, mutta pienemmässä mittakaavassa.

5.4 Kymmenen ehdotusta Kuurojen lehden yhteisölliseen sisällöntuotantoon

Kehittämistyön päätavoitteena oli tuottaa Kuurojen lehdelle ehdotuksia yhteisölliseen si-sällöntuotantoon. Alustavasta kehittämistehtävän valinnasta aineiston keruuseen ja analy-sointiin kulkenut tapaustutkimuksen prosessi on nyt päässyt viimeiseen vaiheeseensa eli valmiisiin kehittämissuhteisiin.

1. Perustetaan Kuurojen lehdelle Facebook-ryhmä.

Vaikka Facebook-sivussa on omat hyvät puolensa, kuten tarkemmat käyttäjätilastot ja mahdollisuus maksulliseen mainontaan, ryhmä on yhteisöllisempi benchmarking median, Loviisan Sanomien päätoimittajan mukaan. Ja mikäli Sanomalehtien Liiton 2016 teettä-män Facebook-tykkääjätutkimuksen tulokset korreloivat myös Kuurojen lehden osalta, niin Facebook-ryhmä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja lukijasuhdetta lehdessämme (Herranen 3.11.2016).

Facebookissa lehti pystyy olemaan vuorovaikutuksessa kuurojen yhteisön ja siihen lähei-sesti kuuluvien työntekijöiden ja opiskelijoiden kanssa. Facebook-ryhmällä on myös po-tentiaali löytää ihmisiä, jotka eivät ole vielä lehden tilaajia ja mahdollisesti saada näin uu-sia tilauksia.

Lehdelle suunnitellaan omaa osiota www.kuurojenliitto.fi-sivustolle. Jotta sen sisältöjä voi-daan jakaa Facebookissa, olisi tarpeellista perustaa ensin verkkosivu ja vasta sen jälkeen

Facebook-ryhmä. Facebookin kautta jaetut verkkojutut myös tuovat lukijoita lehden verkko-osioon. Tämä oli syy, miksi Loviisan Sanomat perusti Facebook-ryhmän.

Facebook-ryhmään ja uuteen lehden verkko-osioon tehtävät sisällöt pitävät lukijat mukana myös lehden numeroiden ilmestymisen välissä. Kuurojen lehti ilmestyy vain neljästi vuodessa ja tilaajat joutuvat odottamaan seuraavaa lehteä kuukausia.

Kun lähdetään perustamaan sähköistä yhteisöä, käynnistysvaiheessa yhteisö on riippuvainen perustajan tuottamasta sisällöstä. Jotta yhteisöstä saadaan aktiivinen, siihen pitää sitoutua pitkäjänteisesti ja tuottaa siihen kiinnostavaa sisältöä. (Soininen ym. 2010, 117–118.) Tulevan Facebook-ryhmän aktiivisten jäsenten määrää voi arvioida mittakaavattoman verkoston teoriolla, jonka mukaan sadasta ihmisestä noin 1–2 ovat aktiivisia (Anderson 2008, teoksessa Hintikka 2011, 127–128).

Kuurojen lehden toimituksen on tehtävä julkaisusuunnitelma, ja Facebook-ryhmälle on tuotettava sisältöä vähintään kerran viikossa. Julkaisuilla pyritään jäsenten aktivoimiseen.

On kuitenkin muistettava, että kaikkia emme Facebookissa tavoita. Kuten kuurojen yhdistysten puheenjohtajien haastattelut muistuttivat, monet ikä-ihmiset eivät ole Facebookissa tai lue verkkosisältöjä.

2. Konseptoidaan lehden Facebook-ryhmä erottumaan muusta Facebook-tarjonnasta.

Viestitään asiakkaille selkeästi, mikä ero sivulla ja ryhmällä on ja pyritään pitämään Kuurojen Liiton Facebook-sivujen ja lehden Facebook-ryhmän tarkoitukset riittävän selkeänä asiakkaille.

Lehden ryhmässä pyritään rennompaan henkeen kuin liiton virallisella Facebook-sivulla. Kuurojen Liiton Facebook-sivulla on jo valmiiksi 3 633 (5.5.2017) seuraajaa, joten osa lehden Facebook-julkaisuista jaetaan myös siellä.

Lehden ryhmän sisältöjen pitää erottua lukuisten viittomakielisten Facebookin keskusteluryhmien teemoista. Joissakin relevanteissa ryhmissä julkaistaan tieto siitä, että lehdelläkin on Facebook-ryhmä. Erityisesti Yhdistysten tiedotteet ja tapahtumat -ryhmälle mainostetaan mahdollisuutta kertoa jo menneiden tapahtumien ohjelmasta lehden ryhmässä.

Facebook-ryhmän teema on tietenkin Kuurojen lehti ja sen sisällöt, mutta kaikkia kuuroja ja heidän yhdistyksiään kannustetaan julkaisemaan lehden ryhmässä esimerkiksi kuvia

tapahtumistaan. Ryhmä on lehden tiedotuskanava, jossa kerrotaan aikatauluista ja tulevista jutuista sekä julkaistaan verkkosisältöjä. Ryhmässä kokeillaan myös joukkoistamista ja tehdään erilaisia gallupeja ja pyydetään juttuvinkkejä.

3. Toimitussihteeri ylläpitää Facebook-ryhmää yhdessä viittomakielisen työparin kanssa.

Lehden toimitussihteeri on ryhmän ylläpitäjä. Hän hyväksyy kaikki jäsenyyttä hakevat henkilöt ja tarkastaa pintapuolisesti, että profiili on aito.

Jäseniä rohkaistaan tekemään ilmiantoja, jos he näkevät jotain hälyttävää. Toimitussihteeriltä ei voi edellyttää Facebook-ryhmän sisältöjen tarkistamista iltaisin tai viikonloppuisin. Käytännön kautta nähdään, tuottaako se ongelmia.

Ryhmälle laaditaan säännöt ja kerrotaan ne ryhmässä viitottuna sekä suomen ja ruotsin kielellä. Suurin rangaistus on erottaminen ryhmästä, mikäli käyttäytyy epäasiallisesti toisia ryhmäläisiä kohtaan. Lisäksi tehdään selkeät ohjeet ryhmässä viestimiseen ja videoiden lähettämiseen. Mutta vaikka säännöistä tehdään selkeitä, Kuurojen lehden Facebook-ryhmän toimintakulttuuri tulee muodostumaan vuorovaikutuksessa toimituksen ja ryhmän jäsenten kesken.

Toimitussihteerin avuksi tarvitaan viittomakielinen työpari, koska nykyisen toimitussihteerin viittomakielentaito on puutteellinen. Viittomakielisen työparin tehtävä on tarkastaa ryhmään tulevat viitotut videot ja viittoa lehden Facebookissa julkaistavissa videoissa.

4. Pyydetään avainryhmiä toimituksen avuksi Facebook-ryhmän aktivoimisessa.

Facebook-ryhmän lanseeraamisen kannalta avainryhmiä Kuurojen Liitossa ja Kuurojen lehden kontakteissa ovat

- Kuurojen lehden toimitusneuvoston jäsenet
- Kuurojen lehden päätoimittaja
- Kuurojen lehden avustajat
- Kuurojen Liiton aluetyöntekijät, erityisesti järjestöohjaajat ja ICT-ohjaajat
- Kuurojen Liiton nuorisotoimikunnan jäsenet
- Kuurojen Liiton viestinnän työntekijät.

Lehden toimitusneuvoston jäsenet ovat linkki Kuurojen lehden ja kuurojen yhteisön välillä. Heitä aktivoidaan osallistumaan Facebookissa julkaisuun ja mainostamaan lehden Facebook-ryhmää tapaamilleen yhteisön jäsenille. Myös lehden päätoimittaja on toimitusneuvoston jäsen ja hänen kanssa sovitaan, millainen rooli hänellä on lehden Facebookissa.

Lehden avustajilta puolestaan pyydetään juttutilausten yhteydessä Facebook päivityksiä, jotka voivat olla kuvia tai lyhyitä videoita jutunteosta, esimerkiksi kuva haastateltavasta tai itse viitottu mainos tulevasta jutusta. Lukijat saadaan näin odottamaan tulevaa juttua.

Kuurojen Liiton järjestöohjaajat kertoivat haastatteluissa voivansa olla toimitussihteerin apuna ja tiedottaa yhdistyksille Facebook-ryhmästä. Lisäksi he ovat valmiita auttamaan yhdistyksiä, mikäli julkaisujen tekemistä ja lähetystä pitää harjoitella. Toimitus on yhteydessä myös Kuurojen Liiton ICT-ohjausta tekeviin aluetyöntekijöihin. Heitä toivotaan opastamaan asiakkaitaan myös Kuurojen lehden Facebook-ryhmän ja verkko-osion käytössä.

Hyödynnetään Kuurojen Liiton nuorisotoimikuntaa ryhmän kehittämisessä. Pyydetään heitä lehden Facebook-ryhmän jäseniksi ja samalla innostamaan muitakin nuoria liittymään ja julkaisemaan ryhmässä omista aiheistaan.

Ja lopuksi on muistettava myös Kuurojen Liiton viestinnän työntekijät, joiden toivotaan tiedottavan omissa kanavissaan Kuurojen lehden uusista palveluista.

5. Hyödynnetään Facebook-ryhmää joukkoistamisessa.

Joukkoistamista voi hyödyntää Kuurojen lehdessä kysymällä Facebook-ryhmässä esimerkiksi, mistä aiheesta haluat lukea lehdestä, kuka olisi hyvä haastateltava ja mitä haluaisit häneltä kysyttävän. Jäseniä voidaan myös pyytää lähettämään valokuvia aiheesta, josta printtilehteen on tulossa juttua. Kun Facebook-ryhmän jäsenet pääsevät näin vaikuttamaan journalistiseen prosessiin, lukijasuhde vahvistuu ja toimitus saa samalla tietoa lukijoidensa mieltymyksistä (Aitamurto 2015, 282).

Vastaaminen on lukijalle helpompaa, jos hänelle annetaan valmiita vaihtoehtoja, mutta se samalla rajoittaa heidän mahdollisuuttaan vaikuttaa ja pitää joukkoistamisen kontrollin vahvasti toimituksella.

Joukkoistuksen aihetta ja tekemisen tapaa valittaessa toimituksen on pidettävä mielessä, että kaikki kuurot eivät ole Facebookissa. Tieto jää puutteelliseksi, jos kaikkein relevantimmat ihmiset eivät pääse osallistumaan (Aitamurto 2015, 293). Lisäksi viitottu video voi olla tehokkaampi tapa saada kuurot osallistumaan kuin suomenkielinen teksti.

6. Tehdään Kuurojen lehden tiedotus- ja mainoskampanjoita.

Kuurojen lehden on tarpeellista tehdä tiedotus- ja mainoskampanjoita seuraavasti:

- Tehdään tilaajakampanja uusien tilaajien saamiseksi ja suunnataan oma mainoskampanja myös nuorille.

- Mainostetaan uusia verkkosisältöjä ja Facebook-ryhmää etukäteen ja useasti lanseerauksen jälkeen kaikissa mahdollisissa kanavissa.
- Tiedotetaan mahdollisuutta julkaista ilmaiseksi ilmoituksia perhepalstalla, jotta tieto leviäisi mahdollisimman monelle ja saisimme enemmän ilmoituksia yhteisön jäsenten merkkipäivistä.
- Tiedotetaan kuurojen yhdistyksille suoraan kampanjoimalla sekä yhdistyksille tarkoitetuissa liiton kanavissa yhteistyömahdollisuuksista ja lehden uudistuksista.
- Tiedotetaan mahdollisuudesta lähettää lehdelle tarinoita viittomakielellä.

Erilaista lehden mainostamista ja tiedotusta pitää tehdä laajasti eri Kuurojen Liiton kanavissa: verkkosivujen uutisissa, lehden tulevassa verkko-osiossa, printtilehdessä ja lehden tulevassa Facebook-ryhmässä sekä liiton virallisella Facebook-sivulla ja Yhdistyshuoneessa. Facebookin maksettua mainontaa voi tehdä vain sivulla, joten tähän voidaan käyttää Kuurojen Liiton virallista Facebook-sivua. Erityisesti tilaajakampanjassa käytetään maksettua Facebook-mainontaa.

Mainostamisen tulee olla kevyttä ja siinä tulee käyttää suomen kielen lisäksi mahdollisimman usein viittomakieltä. Kuten Lahden kuurojen yhdistyksen puheenjohtaja sanoi haastattelussa, osa kuuroista ei reagoi suomenkieliseen viestintään, vaan heidät saa liikkeelle huumorilla ja viittomakielellä.

7. Kuurojen lehti ja kuurojen yhdistykset toimivat yhteistyössä.

Alkuperäinen ajatukseni oli, että perhepalstan merkkipäiväilmoitukset voisivat olla sisältöä, jota yhdistykset olisivat kiinnostuneet keräämään printtilehteen. Yhdistysten puheenjohtajien haastattelujen perusteella näyttää siltä, että vain osasta yhdistyksiä saattaisi löytyä yhteyshenkilö, joka keräisi jäsenten merkkipäiväilmoituksia. Tämä on ymmärrettävää tilanteessa, jossa monilla kuurojen yhdistyksillä on vaikeuksia saada vapaaehtoisia omiin hallituksiinsa. Yhteistyön kokeilu aloitetaan Vaasan kuurojen yhdistyksen kanssa, koska sieltä ehdotettiin hallituksen sihteeriä yhteyshenkilöksi. Toimitussihteeri on yhteydessä myös muihin kuurojen yhdistyksiin ja ehdottaa yhteistyötä.

Vaasan yhdistys on aloittamassa keräämään videolle tarinoita yhdistyksen 120 vuoden historian ajalta. Puheenjohtajan ehdotuksesta he lähettävät lehdelle näitä videoita, joista lehden avustaja tekee juttua printtilehteen ja Facebook-ryhmään. Samankaltaista yhteistyötä ehdotetaan myös Jyväskylän kuurojen yhdistykselle, joka täyttää tänä vuonna 120 vuotta.

Jotta Kuurojen lehteen saadaan sisältöjä kuurojen yhdistyksiltä, toimituksen on otettava itse aktiivisesti yhteyttä yhdistyksiin. Toimitussihteeri muun muassa seuraa yhdistysten tu-

levia tapahtumia ja muistuttaa mahdollisuudesta lähettää juttua tai valokuvia tapahtumasta joko lehden Facebook-ryhmään tai printtilehteen. Vuosien varrella lehteen lähetettyjen kuvien laatu on ollut usein heikko printtilehteen, joten Facebook voi olla paras paikka näille kuville. Yhdistykset voivat myös helposti jakaa omalta Facebook-sivultaan julkaisun lehden ryhmälle, jos aihe on relevantti.

Lisäksi toimitussihteeri konseptoi lehteen juttusarjan, jossa esitellään eri kuurojen yhdistyksiä. Juttusarjan sisällön on oltava niin selkeä, että yhdistykset pystyvät vastaamaan kysymyksiin. Tehdään liiton viestinnässä viittomakielinen video, jossa viitotaan tarvittavat kysymykset ja vastaamisohjeet. Annetaan yhdistyksille myös mahdollisuus vastata viittomakielellä. Lisäksi juttusarja konseptoidaan niin, että siihen liittyy Facebook-ryhmässä julkaistavaa sisältöä.

8. Luodaan mahdollisuus lähettää lehdelle tarinoita viittomakielellä.

Kaikista opinnäytetyön kuurojen haastatteluista on vedettävissä vahvasti se johtopäätös, että viittomakieliseen viestintään pitää panostaa myös Kuurojen lehdessä. Vaikka toimitussihteeri ei osaa viittomakieltä riittävän hyvin ymmärtääkseen viitotun videon koko sisältöä, se ei estä ottamasta käyttöön Facebook-ryhmää.

Facebookin lisäksi toinen mahdollisuus kerätä lukijoiden ja yhdistysten viitottuja tarinoita on laittaa linkki ”Lisää video” lehden tulevaan verkko-osioon. Tällaista ei ole vielä Kuurojen liitossa ollut tarjolla, joten lehti voisi avata uudenlaisen vuorovaikutuksen yhteisön kanssa.

Viitottujen tarinoiden käännökseen on kuitenkin luotava järjestelmä. Kuurojen Liitossa on työssä kaksi viittomakielen tulkkiä, joiden kanssa sovitaan Facebook-videoiden pikakäännöksestä. Alustavan keskustelun perusteella tämä järjestely onnistuu, mikäli videoita tulee noin kerran viikossa tai vähemmän. Työskentelyn sujuvoittamiseksi toimitussihteerin tulisi saada viittomakielinen työpari, joka olisi päävastuussa Facebook-ryhmän viitotuista videoista.

Lukijoille luvataan, että osa viitotuista tarinoista käännetään printtilehteen. On myös määriteltävä, kuinka pitkiä tarinoita videolla voidaan ottaa vastaan. Pitkien videoiden kääntämiseen ja käännöksestä jutun muokkaamiseen käytetään lehden kuuroja avustajia.

9. Huomioidaan kielelliset tarpeet sisällöissä mahdollisuuksien mukaan.

Jo vuonna 2009 valmistuneessa Kuurojen lehden konseptissa on linjattu, että lehdessä käytetyn suomen kielen pitää olla ymmärrettävää ja että sivistyssanoja vältetään. Tekstien

pituuksia on myös rajattu, jotta suomen kielellä lukeminen ei olisi liian hankalaa kuuroille, joiden suomen kielen taito ei ole hyvä. Osa teksteistä voi kuitenkin olla suunnattu esimerkiksi akateemisille kuuroille, jolloin kieli voi perustellusti olla monimutkaisempaa.

Samoja linjauksia sovelletaan myös lehden Facebook-ryhmässä, jossa julkaisujen tekstit pidetään lyhyinä. Koska visuaalinen viestintä on kuuroille tärkeää, käytetään Facebookin julkaisuissa runsaasti valokuvia ja toisinaan videoita.

Ruotsinkieliset käyttäjät on huomioitava mahdollisuuksien mukaan Facebook-ryhmän sisällöissä. Printtilehdessä julkaistaan edelleen neljäsosa sivuista ruotsinkielisenä. Kuurojen Liitolla on kääntäjä, joka kääntää suomen kielestä ruotsin kielelle, mutta joka on hyvin työllistetty. Kääntäjältä voi kuitenkin tilata yksittäisiä tekstejä ruotsiksi, esimerkiksi ruotsinkielisen Facebook-julkaisun. Lisäksi ruotsinkielisiä sisältöjä on tarkoitus julkaista lehden tulevassa osiossa www.kuurojenliitto.fi-verkkosivustolla. Näitä ruotsinkielisiä artikkeleita voidaan jakaa lehden Facebook-ryhmässä.

Facebook-ryhmässä julkaistaan mahdollisuuksien mukaan myös videoita, joissa viitotaan suomalaisella viittomakielellä, koska se on monen kuuron äidinkieli. Harvinaisemman suomenruotsalaisen viittomakielen huomioiminen sisällöntuotannossa onkin haasteellisempaa. Aluksi on löydettävä lehdelle avustajaksi henkilö, joka osaa suomenruotsalaista viittomakieltä niin hyvin, että pystyy kääntämään viittomisen ruotsiksi. Suomenruotsalaisen viittomakielen käyttö lehden verkko-osion ja Facebook-ryhmän julkaisuissa on resurssiyistä jätettävä minimiin.

10. Sisällön pääfokus on ihmisissä.

Kaikki haastatelluista sanoivat, että jutut ihmisistä ovat kaikkein kiinnostavinta sisältöä. Koko lehden sisällöissä keskitytään entistä enemmän tavallisten kuurojen haastatteluihin ja arkeen liittyviin asioihin. Myös kuurojen yhdistyksiä ja niissä toimivia kuuroja tuodaan esille enemmän.

6 Pohdinta

Opinnäytetyössä tehtiin kehittämis ehdotuksia Kuurojen lehden yhteisölliseen sisällöntuotantoon. Kehittämis ehdotuksissa kaksi keskeistä ehdotusta ovat Facebook-ryhmän perustaminen Kuurojen lehdelle ja yhteistyön tekemisen tapojen kehittäminen kuurojen yhdistysten kanssa.

Yhdistystoimijoiden ja Kuurojen Liiton järjestöohjaajien haastatteluiden perusteella on selvää, että monilla kuuroilla on kynnys tehdä sisältöä printtilehteen. Kynnyksen madaltamiseksi lehden on jatkossa tarjottava viittomakielisille kuuroille mahdollisuutta lähettää viitottuja tarinoita, jotka käännetään lehtitekstiksi. Viittomakielen ottaminen käyttöön lehden viestinnässä on toimitukselle iso haaste, koska tällä hetkellä tähän ei ole valmiuksia.

Myös kuurojen yhteisön aktivoiminen Facebookissa on haaste. Yleisestikin, ei vain kuurojen osalta, suurin osa Facebookin käyttäjistä vain seuraa muiden julkaisuja, eikä välttämättä julkaise itse mitään. Kuurojen yhteisö on pieni, muutaman tuhannen ihmiset yhteisö, ja negatiivisen palautteen pelko voi estää aktiivisuutta. Tähän kun vielä lisätään heikko suomen kielen taito, jota ei haluta tuoda esille, toimituksen pitää tehdä työtä ihmisten aktivoimiseksi.

Kehittämistutkimukseni ei varsinaisesti ratkaise kysymystä, miten ihmiset saadaan liittymään Facebook-ryhmään tai olemaan siellä aktiivisia. Tässä motivaattorina ei voi toimia palkkio, vaan ihmisten pitää haluta liittyä ryhmään siksi, että he saavat ryhmästä jotain uutta.

Joukkoistaminenkin perustuu yleensä vapaaehtoisuuteen, mutta Kuurojen lehden Facebook-ryhmässä voidaan toisinaan tarjota palkintona esimerkiksi lehden vuosikerta. Jotta ihmiset saadaan osallistumaan joukkoistamiseen vapaaehtoisesti, tavoitteena on Brabhamia (2013, 65) mukaellen, että Facebook-ryhmä tarjoaa jäsenilleen hauskuutta, hyvää palautetta ja kontakteja kuurojen yhteisön ihmisiin.

Tutkimuksessa tehtyjen valintojen pohdintaa

Opinnäytetyöni on ajankohtainen Kuurojen lehden kehittämisen kannalta, koska lehden konseptia ja verkkosisältöjä ollaan uudistamassa vuoden 2017 aikana. Omassa työssäni toimitussihteerinä pystyn suoraan hyödyntämään kehittämistyön tuloksia, mutta kuurojen maailman ulkopuolella niitä ei sellaisenaan voi ottaa käyttöön. Opinnäytetyön tarjoamaa tietoa Facebook-ryhmistä uskoisin voitavan hyödyntää myös muissa yhteisöissä ja pienemmissä medioissa.

Koska olen ollut pitkään työssä Kuurojen lehdessä, minulla oli ennakko-oletuksia, jotka saattoivat vaikuttaa esimerkiksi haastattelukysymysten valintaan. Ajattelin esimerkiksi etukäteen, että lehtijutun kirjoittajia on vaikea löytää kuurojen yhdistyksistä, koska monen kuuron suomen kielen taito ei riitä kirjoittamiseen. Tämä oletus saikin haastatteluissa vahvistusta, vaikka Vaasan kuurojen yhdistykseltä tulikin ehdotus yhteyshenkilöstä.

Suunnitellessani tutkimustehtävää, en osannut ottaa huomioon viittomakielisten Facebookin keskusteluryhmiä, koska en ollut käynyt niitä läpi koskaan. Olin kyllä ollut niistä tietoinen, joten nyt voin kritisoida itseäni siitä, miksi en ole aiemmin hyödyntänyt näitä ryhmiä esimerkiksi juttuaiheiden etsimisessä. Oli oikea ratkaisu lisätä kesken tutkimusprosessin viittomakielisten Facebookin keskusteluryhmät mukaan aineistoksi. Näissä ryhmissä on jäsenenä samoja kuurojen yhteisön jäseniä, joita myös potentiaalisesti liittyy Kuurojen lehden tulevaan Facebook-ryhmään. Oli tärkeää saada kehittämisen tueksi tietoa, mistä aiheista ryhmissä keskustellaan ja millainen keskustelukulttuuri niissä on.

Mikäli tavoitteeni olisi ollut saada tarkempaa tietoa viittomakielisten Facebook-ryhmien keskustelukulttuurista, osallistuva havainnointi olisi sopinut tutkimukseen. Nyt kävin ryhmien julkaisuja läpi vain hyvin pintapuolisesti, mutta Facebook-ryhmien ylläpitäjän Outi Ahosen haastattelusta sain lisää hyödyllistä tietoa. Toisaalta viittomakielen taitoni ei riitä viitottujen videoiden sisällön ymmärtämiseen, mikä tulee vaikeuttamaan myös tulevan Kuurojen lehden Facebook-ryhmän ylläpitämistä.

Kun pohdin tekemiäni valintoja, tein mielestäni oikean ratkaisun valitsemalla haastattelun ja benchmarkingin kehittämistyöni menetelmiksi. Sain haastateltavilta relevanttia aineistoa, jonka avulla pystyin laatimaan kymmenen ehdotusta Kuurojen lehden yhteisölliseen sisällöntuotantoon.

Näin tutkimusprosessin lopussa mietin myös tekemiäni haastateltavien valintoja. Haastateltavat yhdistykset valittiin sen perusteella, että niissä oli jonkin verran osaamista Facebookin käytössä. Yhteisöllisen tiedon keruun välineenä Facebook ei kuitenkaan yksin riitä, koska kaikki kuurojen yhteisön jäsenet eivät ole sieltä tavoitettavissa. Toinen mahdollisuus liittää videolle viitottu tarina www.kuurojenliitto.fi-verkkosivustolle Kuurojen lehden verkko-osuuteen, ei myöskään tarjoa ratkaisua kaikkien kuurojen osalta, koska monen vanhemman polven kuuron digitaaliset taidot ovat puutteellisia. Olisikin voinut olla hyödyllistä haastatella tutkimukseen myös henkilöä, joka ei käytä Facebookia tai lue verkkouutisia. Tällaisia henkilöitä on Kuurojen lehden lukijoiden joukossa, vaikkakaan heidän lukumäärästään ei ole tietoa.

Mieleeni nousi myös kysymys, olisiko yhdistyshaastatteluihin pitänyt valita suomenruotsalaisten oma yhdistys Finlandssvenska teckenspråkiga rf. Heidän puheenjohtajaansa haastatteleamalla opinnäytetyöhön olisi saanut selkeämmin tietoa siitä, miten ruotsin kieli ja suomenruotsalainen viittomakieli pitäisi huomioida lehdessä.

Joka tapauksessa kolmea kuurojen yhdistystä haastatteleamalla ei saada täysin kattavaa tietoa, koska Kuurojen Liiton jäsenyhdistyksiä on 41 kappaletta. Yhdistysten välillä on suuriakin eroja esimerkiksi sosiaalisen median käytön osaamisessa, mutta yhteisiä ongelmia on myös tunnistettavissa, kuten nuorten jäsenten kato ja aktiivisuuden puute.

Haastattelujen toteutuksen osalta voi nähdä pienenä riskinä sen, että tein kuurojen haastattelut viittomakielen tulkin välityksellä. Tässä on riskinä, että kaikki viestit eivät tule tai mene perille juuri sellaisina kuin ne on tarkoitettu. Käyttämäni tulkit olivat kuitenkin kokeneita ja osaavia Kuurojen Liiton työntekijöitä. Koska useimmat kuurot ovat tottuneita kuvapuheluiden käyttäjiä, haastatteleminen Skype-videopuhelun välityksellä toimi myös arvioni mukaan hyvin.

Seuraava vaihe kehittämissuositusten toteuttamisessa

Kuurojen lehdelle on nyt tehty kehittämissuositukset sen yhteisölliseen sisällöntuotantoon. Seuraava vaihe on lähteä toteuttamaan kehittämissuosituksia käytännössä. Ennen kuin Facebook-ryhmä on perustettu, on edessä vielä monenlaista tehtävää. On luotava yhteistyötä, laadittava ryhmälle säännöt sekä sisältöjä ja julkaisusuunnitelma.

Ennen lehden Facebook-ryhmän perustamista on pohdittava yhteisesti Kuurojen Liiton viestinnässä, onko ryhmän perustaminen tarkoituksenmukaista, kun mietitään koko viestinnän tarjontaa ja halutaan välttää päällekkäisyyksiä ja liian monia kanavia. Samalla on yhteisesti määriteltävä, mitä sisältöjä Kuurojen lehden verkko-osioon www.kuurojenliitto.fi-sivustolle tulee, jotta sisältö eroaa muista Kuurojen Liiton viestinnän sisällöistä.

Käytännön toteutuksessa resursointi on haaste, ja se on myös ratkaistava ennen kuin Facebook-ryhmää perustetaan. Kuurojen lehden Facebook-ryhmän ylläpitoon ja sisällöntuotantoon käytettävä aika on sovittava esimiehen kanssa. Entä onko toimitussihteeri ainoa ylläpitäjä ryhmässä vai saako hän työpariksi viittomakielisen henkilön, joka tarkistaisi Facebookin viitotut videot ja viittoisi lehden videoilla? Loviisan Sanomien päätoimittajan haastattelun perusteella muodostui käsitys, että ryhmän ylläpitämiseen liittyy monia työaikaa vieviä tehtäviä, kuten jäsenten hyväksyminen ryhmään ja keskustelujen seuraaminen.

Ennen Facebook-ryhmän perustamista on myös ratkaistava, onko toimitussihteeri omalla henkilökohtaisella Facebook-profiilillaan ylläpitäjänä Facebook-ryhmässä. Vaihtoehdot on selvitettävä.

Myös yhteistyön aloittaminen kuurojen yhdistysten kanssa vaatii vielä työtä, koska yhteistyötarjous on saatu yhdeltä yhdistykseltä eli Vaasan kuurojen yhdistykseltä. Toimituksen on otettava yhteyttä myös muihin yhdistyksiin. Toisaalta toinen vaihtoehto on luopua ajatuksesta, että yhdistyksiltä saataisiin yhteyshenkilöitä. Kehittämisehdotuksissa esitettiin idea, että toimitus konseptoi juttusarjan, jolla kerätään yhdistyksistä sisältöä lehteen. Toimitus tekee haastattelukysymykset sellaisiksi, että kaikkien yhdistysten on mahdollista niihin vastata eli kysymykset tehdään myös viittomakielellä ja vastaamiseen tarjotaan erilaisia tapoja.

Opinnäytetyön prosessissa opittua

Oman toimitussihteerin työni kannalta opinnäytetyön tekeminen on ollut erittäin hyödyllistä. Vaikka olen tehnyt työtä Kuurojen lehden toimitussihteerinä jo yli kymmenen vuotta, opin prosessin aikana uusia asioita. Työn edetessä olen saanut luotua suhteita kuurojen yhteisöön ja tietämykseni lukijakunnasta on lisääntynyt. Olen myös saanut lisätietoa mo-
neen ennakko-oletukseeni.

Esimerkiksi opinnäytetyötutkimus vahvisti näkemyksiäni siitä, että suurin osa kuuroista nuorista ei lue printtilehteä. Heidät haluttaisiin kuitenkin vielä mukaan lukijakuntaan, jotta lehden tulevaisuus saataisiin turvattu. Oppimisprosessini jatkuu tältä osin, koska aion olla yhteydessä, Turun kuurojen yhdistyksen puheenjohtajan kehotuksesta, Kuurojen Liiton nuorisotoimikuntaan. Nuorten viittomakielisten kuurojen osaamiselle on varmasti käyttöä Kuurojen lehden Facebook-ryhmän kehittämisessä.

Opin myös, että viittomakielisille on jatkossa tarjottava tapoja lähettää lehdelle juttuja myös viittomakielellä. Vaikka Kuurojen lehti onkin suomen- ja ruotsinkielinen lehti, kuuroille on annettava mahdollisuus käyttää omaa äidinkieltään, jos heiltä halutaan sisältöjä lehteen. Facebook tarjoaakin tähän hyvän kanavan.

Lähteet

- Aitamurto, T. 2015. Crowdsourcing as a knowledge search method in digital journalism. *Digital Journalism*, 4:2, 280–297. Luettavissa: <http://crowdsourcinginjournalism.com/wp-content/uploads/2015/07/Crowdsourcing-as-a-Knowledge-Search-Method-in-Digital-Journalism.pdf>. Luettu: 8.5.2017.
- Aitamurto, T. 2017. Crowdsourcing in Open Journalism: Benefits, Challenges, and Value Creation. Teoksessa Franklin, B. & Eldridge II, S. (toim.) s. 185–193. *The Routledge Companion to Digital Journalism Studies*. Routledge. New York. Luettavissa: <http://crowdsourcinginjournalism.com/wp-content/uploads/2017/02/Crowdsourcing-7.pdf>. Luettu: 9.5.2017.
- Brabham, D. 2013a. *Crowdsourcing*. MIT Press. Cambridge.
- Brabham, D. 2013b. *Crowdsourcing: A Model for Leveraging Online Communities*. Teoksessa Delwiche, A. & Henderson, J. (toim.) *The Participatory Cultures Handbook*. s. 120–129. Routledge. New York.
- Facebook 2017a. Ryhmän luominen ja hallinta. Ohje- ja tukikeskus. Luettavissa: https://fi-fi.facebook.com/help/1686671141596230/?helpref=hc_fnav. Luettu: 24.3.2017.
- Facebook 2017b. Sivut. Ohje- ja tukikeskus. Luettavissa: https://fi-fi.facebook.com/help/282489752085908/?helpref=hc_fnav. Luettu: 24.3.2017.
- Fagerström, S. 2016. Vapaaehtoisuus on sydämen asia. *Kuurojen lehti*, 121, 5, s. 6–8.
- Henriksson, A. 3.11.2016. Päätoimittaja. Miten hyödyntää somea. *Loviisan Sanomat*. Seminaariesitys. Porvoo.
- Herranen, T. 3.11.2016. Kehitys- ja asiakkuuspäällikkö. *Sanomalehtien Liiton Suuri some-tutkimus*. Tietoykkönen. Seminaariesitys. Porvoo.
- Hintikka, K. 2011. Sosiaalinen media – yhteisö vai verkosto? Teoksessa Kangaspunta, S. (toim.) *Yksilöllinen yhteisöllisyys*. s. 114–135. Tampereen yliopistopaino – Juvenes Print. Tampere.

Itä-Suomen yliopisto 2017. Benchmarking. Luettavissa: <https://www.uef.fi/benchmarking>.
Luettu: 26.4.2017.

Jokinen, M. 2000. Kuurojen oma maailma – kuurous kielenä ja kulttuurina. Teoksessa Malm, A. (toim.) Viittomakieliset Suomessa. s. 79–101. FinnLectura. Helsinki.

Kangaspunta, S. 2011. Traditionaalista yhteisöstä verkkoyhteisyyteen. Teoksessa Kangaspunta, S. (toim.) Yksilöllinen yhteisöllisyys. s.15–34. Tampereen yliopistopaino – Juvenes Print. Tampere.

Kuurojen Liitto ry & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010. Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma. Kuurojen Liitto ry & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Helsinki.

Kuurojen Liitto 2017a. Viittomakielilaki astui voimaan. Luettavissa: <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/artikkelit/viittomakielilaki-astui-voimaan#.WQdEFdwIHIV>. Luettu: 25.4.2017.

Kuurojen Liitto 2017b. Suomi ratifioi YK:n vammaissopimuksen. Luettavissa: <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/suomi-ratifioi-ykn-vammaissopimuksen#.WSA8rNwIHU>. Luettu: 20.5.2017.

Kuurojen Liitto 2017c. Viittomakielet ja viittomakieliset. Luettavissa: <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet/viittomakielet-ja-viittomakieliset#.WRXNLU2wefA>. Luettu: 12.5.2017.

Kuurojen Liitto 2017d. Tietoa Liitosta. Luettavissa: <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/tietoa-liitosta/kuurojen-liitto#.WQdD6dwIHU>. Luettu: 1.4.2017.

Kuurojen Liitto 2017e. Alueelliset palvelut. Luettavissa: <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/t%C3%A4t%C3%A4-teemme/alueelliset-palvelut#.WRWrZtzafIU>. Luettu: 25.4.2017.

Kuurojen Liitto 2017f. Viittomakielinen ohjelmatuotanto. Luettavissa: <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/viestint%C3%A4/viittomakielinen-ohjelmatuotanto#.WSBS8dwIHU>. Luettu: 20.5.2017.

Kuurojen Liitto 2017g. Yhdistystoiminta. Luettavissa: <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/yhdistys-huone/yhdistystoiminta#.WQdEktwIHU>. Luettu: 25.4.2017.

Kuurojen Liitto 2017h. Hallinto ja viestintä 2016. Vuosikirja 2016. Luettavissa: <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/vuosikirja-2016/toimintavuosi-2016-prosesseittain/hallinto-ja-viestinta-2016#.WRIwX02wefB>. Luettu: 15.5.2017.

Lahden kuurojen yhdistys 2017. Facebook-sivu. Luettavissa: <https://www.facebook.com/lahdenkuurot/?fref=ts>. Luettu: 23.3.2017.

Laimio, A. & Välimäki, S. 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyy. Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys. Kopijyvä Oy. Jyväskylä. Luettavissa: http://www.kssotu.fi/versoiva/media/Vapehttoim_KEHITTY.pdf. Luettu: 1.5.2017.

Lappi, P. 2000. Viittomakielen lainsäädännöllinen aseman. Teoksessa Malm, A. (toim.) Viittomakieliset Suomessa. s. 71–77. FinnLectura. Helsinki:

Liimatainen, H. 2007. Yhdistystoiminnan aktivointi Kuurojen Liitossa. Teoksessa Lihavainen, L. (toim.) Vaikuttava yhdistys. 2. painos. Opintotoiminnan Keskusliitto. Vantaa.

Loviisan Sanomat 2017. Facebook-ryhmä. Luettavissa: <https://www.facebook.com/groups/Lovari/?fref=ts>. Luettu: 19.3.2017.

Mikkola, H. 22.5.2017. ICT-ohjaaja. Kuurojen Liitto ry. Sähköposti.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. WSOYpro Oy. Helsinki.

Osallistu.fi 2017. Joukkoistamisen voima. Luettavissa: <http://www.osallistu.fi/opi-vaikuttamaan/tieto-ja-taito-auttavat-vaikutta/joukkoistamisen-voima/>. Luettu: 23.5.2017.

Raina, L. 2012. Uusi yhteisöllisyys. Kasvatusyhteisön rakentamisen ammattitaito. Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino. Tampere.

Salmi, E. & Laakso, M. 2005. Maahan lämpimään. Suomen viittomakielisten historia. Kuurojen Liitto ry. Helsinki.

Sanomalehtien Liitto 2017. UKK – usein kysytyt kysymykset. Luettavissa: <https://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/ukk-usein-kysytyt-kysymykset>. Luettu: 14.3.2017.

Soininen, J., Leponiemi, T. & Wasenius, R. 2010. Yhteisöllinen media osana yrityksen arkea. Helsingin seudun kauppakamari. Kariston Kirjapaino Oy. Hämeenlinna.

Tilastokeskus 2017a. Joukkoviestintätilaston taulukkopalvelu. Aikakauslehtien lukeminen 2011–2015. Luettavissa: http://pxweb2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/joukkoviestintatilasto/html/suom0002.htm. Luettu: 20.5.2017.

Tilastokeskus 2017b. Joukkoviestintätilaston taulukkopalvelu. Sanomalehtien lukukanavat 2011–2016. Luettavissa: http://pxweb2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/joukkoviestintatilasto/html/suom0001.htm. Luettu: 20.5.2017.

Tilastokeskus 2017c. Suomen virallinen tilasto: Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö. Liitetaulukko 24. Yhteisöpalveluiden käyttö iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2015, %-osuus väestöstä. Luettavissa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2015/13/sutivi_2015_13_2016-12-14_tau_016_fi.html. Luettu: 20.5.2017.

Turun kuurojen yhdistys 2017. Facebook-sivu. Luettavissa: <https://www.facebook.com/turkudeaf1886/?pnref=story>. Luettu: 23.3.2017.

Vanhatupa, H. 2016. Ilman viittomakieltä verkkosivu ei olisi meidän juttu. Opinnäytetyö. Metropolin ammattikorkeakoulu. Mediatuottamisen koulutusohjelma. Luettavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/118701/Vanhatupa_Heli.pdf?sequence=1. Luettu: 30.4.2017.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset järjestöohjaajille

1. Mitkä kuurojen yhdistykset kuuluvat sinun alueellesi?
2. Löytyisikö niistä arviosi mukaan kiinnostusta kertoa lehdelle paikallisista tapahtumista tai merkkipäivistä?
3. Mitä sinun mielestäsi ne lehteen tulevat asiat voisivat olla, joista yhdistys voisi vinkata lehdelle?
4. Olisiko yhdistysten myös mahdollista tuottaa jonkinlaista sisältöä? Millaista?
5. Riittääkö viittomakielisten suomen kielen taito? Entä kuvaustaito?
6. Mikä se tapa voisi olla, jolla tietoa kerättäisiin? (Whatsapp, Facebook, tekstiviesti, sähköposti)
7. Miltä kuulostaa Kuurojen lehden Facebook-ryhmä, johon kuka vain yhteisön jäsen voi liittyä ja lisätä sisältöä? (Esimerkkinä Loviisan Sanomien Facebook-ryhmä.)
8. Vai olisiko parempi, jos ryhmä olisi suljettu ja tarkoitettu vain yhdistyksien kanavaksi vinkata alueensa tapahtumista?
9. Kuinka aktiivisia yhdistysten jäsenet ovat sosiaalisessa mediassa? Julkaisevatko he Facebookissa mieluummin viittomalla vai suomeksi?
10. Jos teemme ensin kokeilun muutaman yhdistyksen kanssa, mitä yhdistyksiä eri puolilta Suomea suosittelisit?
11. Pystyisitkö sinä auttamaan jollakin tavalla tässä, jotta tietoa saadaan eteenpäin ja yhdistys oppisi jakamaan vinkkejä valitussa kanavassa?
12. Uskotko, että yhdistyksillä ja yhteisön jäsenillä ylipäänsä olisi kiinnostusta tuottaa sisältöjä lehteen ja lehden Facebookiin?

Liite 2. Haastattelukysymykset kuurojen yhdistyksille

1. Tuleeko yhdistyksellenne Kuurojen lehti?
2. Oletko itse tilaaja? Miksi tilaat Kuurojen lehteä?
3. Kuinka tuttu Kuurojen lehti sinulle on?
4. Tuntuuko Kuurojen lehti kuurojen omalta lehdeltä? Mikä siitä tekee oman lehden?
5. Onko kuurojen lehdessä riittävästi asiaa kuurojen yhdistyksistä?
6. Millaisia juttuja toivoisit, että omasta yhdistyksestänne tulisi lehteen? Onko kiva lukea myös muiden yhdistysten tapahtumista ja ihmisistä lehdestä?
7. Olisiko mielestäsi tärkeää, että lehdessä olisi enemmän perhepalstan ilmoituksia, esimerkiksi kuurojen yhteisön jäsenten merkkipäiviä?
8. Löytyykö teidän yhdistykseltänne henkilö, joka voisi kerätä näitä tietoja alueenne kuuroista ja ilmoittaa niitä lehden toimitussihteerille?
9. Löytyykö yhdistyksestänne henkilöitä, jotka voisivat joskus kirjoittaa suomeksi esimerkiksi jutun yhdistyksenne tapahtumasta lehteen?
10. Löytyykö yhdistykseltä henkilöitä, jotka osaavat valokuvata hyviä kuvia?
11. Mikä olisi yhdistyksellenne paras tapa kertoa lehdelle juttuvinkkejä omalta alueeltanne ja yhdistykseltä? (sähköposti, Facebook, Whatsapp, video verkkosivulle)
12. Oletko jäsenenä tai seuraatko aktiivisesti viittomakielisten keskusteluryhmiä Facebookissa, esimerkiksi Meidän rakas viittomakielemme -ryhmä? Kuinka aktiivinen olet itse Facebookissa?
13. Jos Kuurojen lehdelle perustettaisiin Facebook-ryhmä, liittyisitkö siihen? Julkaisisit teko ryhmässä tietoa omasta yhdistyksestänne?
14. Mikä lehden Facebookissa voisi olla kiinnostavinta?
15. Onko helpompi kirjoittaa suomeksi Facebookissa vai lisätä video, jonka olet kuvannut itsestäsi tietokoneen web-kameralla?
16. Jos Kuurojen lehdelle voisi lähettää videolla tarinan, luuletko, että innostuisitte niitä yhdistykseltä lähettämään? Mitä tarinat voisivat olla?
17. Millaisia juttuja sinä haluaisit lukea kuurojen lehdestä? Onko tärkeää, että lehdessä kerrotaan myös edunvalvontaan liittyvistä asioista, esimerkiksi lainsäädännön kehittämisestä tai sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisesta?
18. Mitä toiveita tai palautetta teillä on vielä kuurojen lehdelle?
19. Kuka kuurojen yhdistyksellänne tiedottaa Facebookissa?
20. Mistä aiheista julkaisette Facebookissa?
21. Missä muissa kanavissa tiedotatte kuin Facebookissa?

Turun kuurojen yhdistyksen puheenjohtajalle suunnattu kysymys:

22. Mikä käsitys sinulla on, ovatko nuoret viittomakieliset kiinnostuneita lukemaan Kuurojen lehteä?

Vaasan kuurojen yhdistyksen puheenjohtajalle suunnattu kysymys:

23. Kuinka paljon yhdistyksellänne on ruotsinkielisiä? Entä suomenruotsalaisen viittomakielen käyttäjiä?

Liite 3. Haastattelukysymykset Facebook-ryhmien perustaja-ylläpitäjälle

1. Mitkä kaikki Facebookin viittomakielisten keskusteluryhmät ovat sinun perustamiasi ja milloin perustit ne?
2. Miksi tällaisia ryhmiä tarvitaan?
3. Mitä muita suosittuja ryhmiä on?
4. Miksi Meidän kaunis, rakas viittomakielemme ja kulttuurimme! -ryhmä on kaikkein suosituin eli miksi siinä on eniten jäseniä ja viitottuja videoita?
5. Poikkeako toiminta suljetussa ryhmässä ja avoimessa ryhmässä jotenkin?
6. Kuinka suosittua on julkaista viittomakielinen video näissä ryhmissä?
7. Moni käyttää silti suomea, joissakin ryhmissä videoita on vain vähän. Mistä se johtuu?
8. Mitä sinulle merkitsee, että voit viittoja videolle ja julkaista sen helposti somessa?
9. Kuinka paljon itse julkaiset ryhmissä? Millaisista aiheista?
10. Millaisista aiheista ryhmissä yleensä keskustellaan?
11. Kuinka paljon ryhmien julkaisut ovat sellaisia, joissa pyydetään muilta neuvoa tyypisesti ”miten sinä tekisit tämän? Tiedätkö kuka on kuvassa?”
12. Onko kuurojen yhteisöllisyys siirtynyt yhdistyksiltä Facebookiin? Jos on osa Facebook-ryhmää esim. ”Meidän kaunis, rakas viittomakielemme ja kulttuurimme!”, tuleeko siitä tunne, että kuuluu yhteisöön?
13. Onko keskustelu ryhmissä aina asiallista vai tulee joskus solvausta tai muuta ikävää? Mistä uskot sen johtuvan?
14. Oletteko joutuneet joskus poistamaan jäseniä huonon käytöksen takia? Hyväksyttekö kaikki jäseniksi?
15. Pitäisikö Kuurojen Liitolla olla oma keskusteluryhmä Facebookissa, olisiko ihmisillä tähän mitään tarvetta?
16. Jos Kuurojen lehdelle perustettaisiin Facebook-ryhmä, kiinnostaisiko se ihmisiä? Miten sen saisi kiinnostavaksi?
17. Laittaisitko lehden ryhmään sisältöä suomeksi tai viittomalla? Mitä se voisi olla?
18. Jos lehden verkkosivulla julkaistaisiin viitottuja tarinoita, lähettäisitkö itse videon sinne? Entä jos lehdelle voisi lähettää viitotun tarinan, josta toimitus kirjoittaisi jutun, kiinnostaisiko se sinua?
19. Miten ihmiset saadaan innostumaan keskustelusta sosiaalisessa mediassa? Liitytkö se siihen, että tutuille kommentoidaan helpoiten? Mitkä aiheet herättävät eniten kommentteja?
20. Mitä mieltä olet kuurojen yhdistysten Facebookin käytöstä?
21. Onko Facebookissa keskustelu muuttunut viimeisen vuoden aikana?

Liite 4. Haastattelukysymykset Loviisan Sanomien päätoimittajalle

1. Mistä tuli idea perustaa juuri Facebook-ryhmä? Onko tätä kokeiltu muuallakin lehtialalla?
2. Mitä sillä tavoiteltiin? Yhteisöllisyyttä? Joukkoistamista?
3. Onko teillä muita tapoja joukkoistaa sisällöntuotantoa?
4. Mitä yhteisöllisyys on teidän lehdessänne?
5. Onko Facebook-ryhmän tavoitteisiin päästy?
6. Millaisia yllätyksiä on tullut vastaan? Miten olette niihin reagoineet?
7. Miten aktivoitte ihmisiä liittymään ryhmään? Entä viestimään sivulle?
8. Oletteko jotenkin analysoineet, millaisia aktiivisesti Facebook-ryhmäänne postavat ihmiset ovat?
9. Miten itse kuvailisit sisältöjä, joita ryhmäläiset sivulle laittavat?
10. Suomenlehdistöistä löysin artikkelin, jossa kerrottiin, että sisällöstä 85 % on Facebook-ryhmänne jäsenten tuottamaa tai linkittämää. Pitääkö tämä luku edelleen paikkansa?
11. Millainen vuorovaikutus Facebook-ryhmällä on printtilehtenne kanssa? Nouseeko printtilehteen aiheita Facebook-ryhmästä?
12. Kuinka paljon jaatte verkkosivuiltanne juttuja Facebook-ryhmässä? Miten julkaistavat jutut valikoituvat?
13. Mitä some-ryhmä antaa lisää printin ja verkkolehden lukijoille?
14. Kerrotte, että Loviisan Sanomat ei vastaa sivujen sisällöstä. Kuinka te moderoitte sivua? Miten usein joudutte poistamaan postauksia tai kommentteja?
15. Millaista palautetta olette saaneet lukijoilta? Entä muilta paikallislehdistä? Entä muualta media-alalta?
16. Oletteko muuttamassa some-näkyvyyttänne vai onko ryhmä tällaisenaan hyväksi havaittu?
17. Suositteletko, että Kuurojen lehti perustaisi vastaavan Facebook-ryhmän yhteisöllisyyden lisäämiseksi?
18. Mitä neuvoja antaisit Kuurojen lehdelle ennen Facebookiin menoa?

Lisäkysymykset 23.3.2017:

19. Milloin ryhmä perustettiin? Kuinka nopeasti ryhmän jäsenmäärä on kasvanut? Mikä on jäsenmäärän kasvupotentiaali?
20. Kerroit, että ryhmään pyrkii jatkuvasti valeprofiileja, jotka levittävät haittakoodeja. Onko näitä ollut useita ja mitä sitten on tapahtunut?

21. Puhuit siitä, että mielipidevaikuttaja voi ottaa ryhmän ikään kuin haltuunsa. Onko teille käynyt tämän kaltaista tai oletko kuullut esimerkin muualta? Ellei, mistä tämä pelko tulee?
22. Olette antaneet käydä ryhmässä räväkkääkin keskustelua, jota kaikki ryhmäläiset eivät hyväksy. Kerroit että 70 prosenttia ilmiannoista on turhia. Moderaattoreina voisitte kuitenkin valita sisältöä tarkemmin. Millainen on esimerkki kommentista, joka teidän mielestänne voi jäädä, mutta josta tulee ilmianto. Mikä ajatus teillä on tämän pohjalla?
23. Uusi mobiilisovellus siis julkaistiin 3.3.? Miten se on toiminut? Miksi olette halunneet tehdä sovelluksen eli mitä lehti tästä hyötyy?
24. Saako Facebook-ryhmästä minkäänlaista статистиikkaa? Miten ja mitä?
25. Lähetit minulle dataa Sanomalehtien Liiton teettämästä tutkimuksesta, mutta onko siitä olemassa kirjoitettua raporttia?